Poštnina plačana v gotovini

Leto LXXII., št. 19 — Ljubljana, torek 24. januarja 1939 — Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvzemši nedelje in praznika. — Inserati do 80 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO LJUBLJANA, Kaaljeva ulica štev. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Pred odločitvijo v Španiji:

V Parizu in Londonu postajajo nervozni

Med tem, ko francovci vedno bolj ogrožajo Barcelono, se angleška in francoska vlada posvetujeta, kaj naj storita spričo vedno hujšega pritiska javnosti, ki smatra, da so ogroženi interesi Francije in Anglije — Napeto pričakovanje izjav Bonneta in Daladiera

PARIZ, 24. jan. br. Z naraščajočim vznemirjenjem spremlja javnost razvoj dogodkov v Španiji. Najnovejša poročila s španskih bojišč kažejo, da se je pričela odločilna bitka za Barcelono. Republikanci izčrpani iz dolgotrajnih bojev s silno premočjo sovražnika, se umikajo na zadnjo obrambno linijo, ki jo z vso naglico grade na hribih pred Barcelono. Barcelona sama se mrzlično pripravlja na obrambo in republikanci napovedujejo, da bodo branili vsako posamezno hišo.

Španska intervencija v Parizu

Španski zunanji minister Del Vajo se mudi v Parizu, kjer skuša prepričati merodajne francoske kroge, da je v lastnem interesu Francije nujno potrebno, da priskoči na pomoč republikanski Španiji in to takoj, ker bo sicer prepozno. Včeraj je imel Del Vajo dolg razgovor z zunanjim ministrom Bonnetom, kateremu je podrobno opisal dejanski položaj v Španiji, in ponovno prosil, naj Francija priskoči republikanski Španiji na pomoč. Republikanska Španija ne zahteva, da bi Francija sama neposredno intervenirala, pač pa naj bi omogočila republikancem nabavo orožja in municije.

Stališče francoske vlade

Bonnet je o vsem tem obširno poročal ministrskemu predsedniku Daladieru, s katerim sta imela sinoči pozno v noč trajajoča posvetovanja. Kakor se doznava v dobro poučenih krogih, sta obširno proučevala mednarodni položaj v zvezi s Španijo in v glavnih obrisih določila izjavo, ki jo bo najbrže še danes podal zunanji minister na seji poslanske zbornice. V poučenih krogih zatrjujejo, da bo Bonnet v svoji izjavi, ki jo bo izpopolnil še Daladier, podčrtal mirovno voljo Francije ter obenem naglasil, da je sedaj konec francoskega popuščanja. Mirovna politika, ki jo zasleduje Francija, izključuje sicer vsako pustolovščino in Francija želi ostati zvesta politiki nevmešavanja, ki je tudi temelj politike angleške vlade, toda na drugi strani je francoska vlada trdno odločena, da ne popusti več nobene francoske pozicije ter bo z vsemi sredstvi varovala svobodno zvezo Francije s kolonijami. Francija hoče voditi politiko sedanjosti, vpoštevajoč pri tem dogodke v srednji in južni-vzhodni Evropi.

Posvetovanja med Londonom in Parizom

Na drugi strani pa zatrjujejo dobro poučeni diplomatski krogi, da se vodijo med Londonom in Parizom živahni razgovori o bodoči politiki Anglije in Francije v Španiji. Tako v Londonu, kakor v Parizu smatrajo, da bo treba iz temeljev spremeniti smer dosedanje politike napram Španiji, če bi se generalu Francu posrečilo zavzeti Barcelono. Slej ko prej je želja angleške in francoske vlade, da zavzameta popolnoma enotno stališče ter da tudi nadalje vodita skladno politiko.

Pred glasovanjem v francoski zbornici

Z veliko napetostjo pričakujejo v vseh političnih krogih izid glasovanja v francoski poslanski zbornici. Vlada bo postavila v zvezi s svojo špansko politiko vprašanje zaupnice. Kljub nasprotnemu zatrjevanju vlade v parlamentarnih krogih resno dvomijo, ali bo v sedanjem trenutku in spričo dogodkov v Španiji vlada dobila prepričujočo večino. Za resolucijo socialistov in komunistov, ki zahtevajo takojšnjo otvoritev meje napram Španiji in izdatno podporo republikancem, se zavzema tudi velik del radikalnih socialistov, katoliških demokratov in socialistične unije.

Preokret tudi v Angliji?

Prav tako se bo v angleški spodnji zbornici pričela velika debata o Španiji. Otvoril jo bo predsednik vlade Chamberlain z ekspozejem o svojih razgovorih v Rimu. Tudi v angleških političnih krogih je opažati zadnje dni pomemben preokret in zdi se, da v gotovih okoliščinah ni izključena popolna preorijentacija Anglije in Francije v španskem problemu.

Poročila z bojišč

PARIZ, 24. jan. br. Po krvavih bojih, v katerih je bilo na obeh straneh mnogo izgub, so Francove čete sinoči obkolile Manreso in proti polnoči so prvi frankovski tanki vdrli v predmestja, koder se sedaj razvijajo krvave uline borbe. Frankovci so se s tem približali Barceloni že na 24 km. Republikanci nudijo žilav odpor. Francovo letalstvo skoraj neprestano bombardira Barcelono. Včeraj so se ves dan vrstili letalski napadi. Od ranega jutra do polnoči so Francova letala sipala nad mesto težke bombe, ki so porušile cele okraje. Krasni nasadi ob sloviti Cvetni promenadi s številnimi monumentalnimi stavbami so popolnoma razdejani. Po dosedanjih ugotovitvah je bilo včeraj pri trinajstih letalskih napadih ubitih v Barceloni 162 ljudi, več sto pa ranjenih. Mesto je brez električnega toka. Tudi letališče je razdejano. Vsa predmestja so že evakuirali, sedaj pa se sele tudi vsi uradi v varnejše kraje. V barcelonsko luko je prišlo tudi več tujih ladij.

Federacija arabskih držav?

Arabski predlogi za konferenco v Londonu

JERUZALEM, 24. jan. e. V arabskih krogih predvidevajo, da se bodo na konferenci okrogle mize, ki se prične 27. t. m., bavili z naslednjimi vprašanji:

1. Ustanovitev velike federativne države, ki naj bi obsegala Sirijo, Palestino in Transjordanijo pod upravo sedanjega poglavarja Transjordanije Emirja Abdulaha. Prestolnica bi bila v Damasku.

2. Da ostane mandat Anglije nad Palestino še 10 let in bi se medtem ustanovila židovska država v južnem delu v puščavi Negjev. V tem času bi se začelo priseljevanje omejevati na 36% celokupnega števila prebivalstva v drugih delih države.

3. Libanonska republika naj bi ostala pod francoskim mandatom.

4. Turčiji naj se priznajo pravice v starem vilajetu Alepu.

Mislijo, da bodo egiptski predstavniki igrali važno vlogo na tej konferenci zlasti kot posredovalci v važnih vprašanjih, ki direktno zanimajo Anglijo in Arabce. Židovski krogi z nezaupanjem gledajo na to konferenco in na arabske predloge. Značilno je, da Židje še niso zavzeli svojega stališče glede programa konference okrogle mize, čeprav ta prične s svojim delom že 27. t. m.

Tudi v Podkarpatski Rusiji samo ena kandidatna lista

Potrjena je samo vladna lista, vse druge politične skupine so razpuščene

PRAGA, 24. jan. e. Policija v Chustu je aretirala funkcionarje bivše češkoslovaške agrarne stranke v Podkarpatski Rusiji, ki so pripravljali svojo kandidatno listo za volitve, češ, da se niso pokorili naredbi o prepovedi zborovanj. Rok, določen za izročitev kandidatnih list, je potekel včeraj dopoldne. Prijavljene so bile tri kandidatne liste in sicer sporazumna lista karpatsko-ukrajinske stranke narodnega edinstva, na kateri kandidirajo tudi po en predstavnik Čehov, Madžarov, Nemcev in Rumunov, lista poslancev dr Kosaja in dr Štefana, ki sta zastopnika prebivalstva ruske orientacije in naposled lista pravoslavnih meščanov iz mesta Iza ki je, kakor znano, središče pravoslavja v Podkarpatski Rusiji. Glede na volilne odredbe o razpustu političnih strank sta bili slednji dve kandidatni listi razveljavljeni. Verjetno je, da bodo zastopniki ruske smeri kandidirali kot predstavniki svoje skupine na vladni listi.

VARŠAVA, 24. jan. e. Na včerajšnji plenarni seji Sejma, prvi v letošnjem letu, je izjavil predsednik vlade, da poljska vlada ne bo stavila češkoslovaški vladi nobenih teritorialnih zahtev, da pa bo pozorno spremljala razvoj dogodkov na severu Podkarpatske Rusije. Če bi bili ogroženi interesi Poljske, potem bo storila primerne korake.

Grof Ciano se je vrnil v Rim

RIM, 24. jan. AA. Italijanski zunanji minister grof Ciano se je vrnil ponoči iz Beograda v Rim. Grofa Ciana so na postaji sprejeli tajnik fašistične stranke, minister za nacionalno kulturo, več državnih podtajnikov, madžarski poslanik v Rimu in drugi visoki funkcionarji.

Vihar na morju

BREST, 24. jan. AA. Ob obali Atlantskega oceana že 24 ur vlada strahovito neurje. Veliko število parnikov se nahaja v kritičnem položaju. Reševalni remorkerji so morali priti v pomoč angleški tovorni ladji »Melsros«, kateri je pretila nevarnost, da nasede v bližini otoka Rond. Dalje so morali remorkerji reševati grško ladjo »Avra«, ki se ji je pokvarilo krmilo. Na pomoč je klical dalje čilski parnik »Aconsagua«, ki se nahaja na poti v Irsko, grški parniki »Turkia«, »Stramos« in »Ikarion« ter danski parnik »Swemp« in angleški »Bramhill«.

Dve toni dinamita zleteli v zrak

10 mrtvih, 50 ranjenih

LONDON, 24. jan g. Po poročilih iz Bogote (Kolumbija) je v nekem tamošnjem rudniku eksplodirala vsa zaloga dinamita, ki ga je bilo v skladišču blizu dve toni. Eksplozija je povzročila strahovito razdejanje. Deset delavcev je dobesedno raztrgalo na drobne kosce, okrog 50 pa je hudo ranjenih. Do nesreče je prišlo po neprevidnosti nekega delavca.

Vlom v dvorec praškega nadškofa

PRAGA, 24. jan g. V pretekli noči je bilo vlomljeno v dvorec praškega nadškofa v Brezani pri Pragi. Neznani vlomilci so prebrskali vse prvo in drugo nadstropje, ne da bi bili kaj odnesli. Domnevajo, da so stikali za kakim dokumentom.

Parnik v plamenih

NEW YORK, 24. jan. AA. Včeraj se je v Broocklinu pojavil na angleškem tovornem parniku »Silver As« nenadoma požar, ki je trajal celi dan. Na stotine gasilcev se je borilo zaman proti plamenu. Na kraju je začel goreti tudi tovor ter se širiti strupeni plin ciapogen. Veliko število gasilcev je bilo ranjenih, nekateri zelo nevarno.

Starostna meja za italijanske senatorje

Rim, 2[illegible] jan. AA. Izšel je komunike, da je spričo velikega števila predlogov za imenovanje senatorjev sklenil Mussolini predlagati kralju samo kandidate, ki so že izpolnili 60. leto življenja. Italijanski senat šteje danes 100 članov. Senatorji se imenujejo doživrno.

Mussolini o nasprotnikih fašizma

Aluzije na francosko-italijanske odnošaje

RIM, 24. jan. br. V gledališču »Argentina« je Mussolini včeraj razdelil nagrade za najboljše uspehe v »žitni bitki«. Po govoru, ki ga je imel kmetijski minister o agrarni politiki fašističnega režima, je povzel besedo Mussolini sam, ki je najprvo obrazložil pomen in namen vsakoletne žitne bitke, nato pa se je dotaknil tudi mednarodnega političnega položaja. Med drugim je naglasil, da se je v preteklem letu zopet zelo razbohotila protifašistična propaganda, zlasti v takozvanih demokratičnih državah. Ko sem septembra lanskega leta govoril, sem izjavil, da so nasprotniki fašizma mnogo preneumni, da bi nam bili nevarni. To svojo trditev sedaj zopet javno ponavljam. Če bi vam prečital razne govore in članke, polne smešnih nad, s katerimi se tolažijo nasprotniki fašizma in ki jih širijo o naših idejah in naših ljudeh, bi se vsi na glas krohotali, tako da bi bil vaš krohot tako močan, da bi kljub visokim Alpam popokale šipe na vseh oknih mnogih prestolnic onstran naših meja. Ali hočete slišati eno takih najnovejših izmišljotin? Neki francoski cerkveni dostojanstvenik je nasvetoval Franciji, naj se krepko drži. Prepričan sem, da je to le šala. Kaj pa, če se jutri znajde nekdo, ki bo Italijanom nasvetoval, naj se drže še krepkeje? Kaj pa bo potem? Antifašizem v tujini je strahovito neinformiran. Nam to nič ne škoduje, kajti bolje je, da nas manj poznajo, mi pa bomo že sami delali.

Chamberlain povabljen v Tokio?

TOKIO, 24. jan. g. Japonska vlada je po poročilih tokijskih listov sklenila povabiti Chamberlaina na obisk v Tokio. Če sam ne bi mogel priti, naj bi poslal kakega drugega vodilnega angleškega državnika. Posebno bi bil zaželjen obisk zunanjega ministra lorda Halifaxa.

Zaloga orožja irskih teroristov

Hišne preiskave v Londonu

LONDON, 24. jan g. Scottland Yard mrzlično nadaljuje preiskavo v zvezi z bombnimi atentati, ki so jih zagrešili irski teroristi. Včeraj so bile v Londonu izvršene številne hišne preiskave pri raznih sumljivih ljudeh, po večini Ircih. Policija je pri tem odkrila cele zaloge orožja, municije in eksploziv. Samo v londonskih predmestjih so zaplenili 1500 pušk, mnogo tisoč nabojev blizu 200 kg eksploziv in mnogo drugih pripravo za sestavo bomb in peklenskih strojev. V zvezi s tem je bilo aretiranih okrog 100 ljudi.

Anglija snuje narodno milico

LONDON, 24. jan. e. Z včerajšnjim velikim govorom predsednika Chamberlaina na radiu je bila otvorjena propaganda za ustanovitev narodne milice. Propaganda bo presegala vse kar se je doslej v tem pogledu storilo v Angliji. Namen te velike akcije je pridobiti vse civilno prebivalstvo, moške in ženske, za službo vojaške obrambe. Prebivalstvo je vabljeno k sodelovanju v vseh obrambnih akcijah od gasilstva do letalstva. V sredo bo razdeljeno med prebivalstvom 20 milijonov letakov z navodili, kako je treba služiti v narodni milici.

Vključitev nemške vojske v stranko

DÜSSELDORF, 24. jan. Šef štaba napadalnih oddelkov SA Lutze je imel včeraj pred 3.500 voditelji napadalnih oddelkov govor, v katerem je izjavil, da bo v četrtek obširneje govoril o odredbi kancelarja Hitlerja glede novih nalog napadalnih oddelkov. Najvažnejše v omenjeni odredbi je čim ožja spojitev stranke z vojsko. Napadalni oddelki bodo imeli nalogo, da to spojitev stranke z vojsko izvrše.

Podkarpatske ljubeznivosti

CHUST, 24. jan. Podkarpatska vlada je danes razrešila 60 čeških policijskih uradnikov in jih stavila na razpolago praški vladi. Na njihova mesta so bili postavljeni domačini.

Vlada je prepovedala nošnjo vseh znakov, razen ukrajinskih nacionalnih barv (modro-rumena). Ta ukrep je naperjen predvsem proti češkim uradnikom, ki so često nosili v gumbnicah češkoslovaško trobojko.

Nemški letalski general Udet v Rimu

RIM, 24. jan. AA. Nemški letalski general Udet je včeraj na povabilo maršala Balba prispel v Rim. Maršal Balbo in general Udet se bosta udeležila lova v Tripolisu.

Inozemske borze

Curih, 24. januarja. Beograd 10, Pariz 11.70, London 20.71, New York 442.875, Bruselj 74.87, Milan 23.30, Amsterdam 239.60, Berlin 177.25, Praga 15.16, Varšava 83.50, Bukarešta 3.40.

Politični obzornik

„Naša misel"

Izšla je 3. številka 4. letnika kulturno-političnega lista »Naše misli«, ki ga izdaja naša akademska mladina. Poleg uvodnika, ki je posvečen dvajsetletnici naše države, je zlasti pomemben članek »Naša specifičnost i idealia«, ki ga je napisal Ž. Cvetković. Vso drugo stran lista zavzema poročilo o jubilejni številki revije »Misel in delo« — »Ob dvajsetletnici Jugoslavije«.

Prav zanimiv in poučen je referat o »Kočevskem zborniku«, ki žal v naši javnosti ni vzbudil tiste pozornosti, ki bi jo zaslužil. Ne samo široki sloji, temveč celo pretežna večina naše inteligence je prav malo ali nič poučena o tako zvanem kočevskem nemškem jezikovnem otoku, zato bi bilo samo želeti, da bi prišel »Kočevski zbornik« v roke ne samo vsakemu slovenskemu razumniku, temveč tudi našemu preprostemu človeku. Nadaljnji članki in sestavki so: »Uspešno delo Družbe sv. Cirila in Metoda«, »Za večjo aktivnost nacionalnih visokošolcev«, »Danski prosvetni minister in danska prosvetna politika« in »Politična morala »Slovenske besede«. Ta članek priporočamo našim ljudem, da ga prečitajo. — Naročnina za vse leto znaša 18 Din. List toplo priporočamo nacionalni javnosti, da ga podpre gmotno in moralno. Predvsem gmotno!

Odložili so napadalno orožje!

Praška »Samostatnost«, glasilo bivše češke državnopravne stranke in bivšega poslanca dr. Antonina Hajna, je v svoji zadnji številki objavila uvodnik »Na drugih potih«. V članku razpravlja o sedanjih odnošajih med Nemčijo in novo Češko-slovaško. Tu čitamo med drugim: »Nedavno je nekdo napisal, da sta bila v dneh, ko je bila vojna na pragu, samo dva naroda, ki sta bila pripravljena in odločena braniti svoje zahteve, če treba, tudi za najvišjo ceno: češkoslovaški in nemški. To spoznanje mora ostati kot temelj sporazuma in miru med Nemčijo in nami. Nauk nemškega nacionalnega socializma, ki počiva na veri v čudotvorno silo narodne skupnosti, zavedajoče se vseh svojih dolžnosti, ne more neupoštevati tega življenjskega zakona nasproti drugemu narodu. V knjigi, ki je sv. pismo današnje Nemčije, čitamo stavek: »Ako se v kakem narodu ne javlja več niti obrambena reakcija, je on že zrel, da postane narod sužnjev«. Dobro bi bilo, da bi si mi to resnico zapisali globoko v svoj spomin! Zbližanja z nemškim rajhom, katerega potrebo so naši odgovorni činitelji že tolikokrat javno podčrtali, ne smemo smatrati kakor da bi se morali odpovedati lastnemu narodnemu življenju. Nemčija od nas gotovo ne pričakuje, da bi z razvitimi zastavami prešli v njen tabor in ji ponudili svoje dobre službe. Pričakuje pa gotovo od nas, da se ne udeležimo nobene zarote proti njej in da sami ne bomo snovali zarotniških načrtov. Težišče naših odnošajev je v tem, da se protistransko ne proglašamo več za sovražnike, marveč za sosede, ki si žele dobrega sosedstva in vzajemnega spoštovanja svojih narodnih čustev in interesov. Odložili smo napadalno orožje, ne odložimo pa seveda orožja, ki je v obrambo naše narodne samobitnosti...« — Trezno stališče, ki je v danih razmerah edino mogoče!

Latinica in cirilica

Pred sto leti — leta 1840 je izdal v Zagrebu, kjer je bilo takrat središče jugoslovenskega gibanja, Dragutin Seljan knjigo »Početak, napredak i vrednost literature ilirske«. V tej knjigi je napisal med drugim: »Vsak izobraženec mora pri nas znati cirilsko azbuko kot našo pravo starinsko posebnost, ki so se je v starih časih posluževali naši od ene in druge cerkve pradedje in ki so jo Ilirci (tako so se takrat imenovali Jugosloveni) vzhodne cerkve pod slavnim in posebnim imenom srbskim neokrnjeno očuvali ne samo zase, marveč tudi za nas. Abeceda je last vse Evrope, torej tudi naša, azbuka (cirilska abeceda) pa je prav in izključno naša! Nič nam torej ni na poti, da bi se ne posluževali ene in druge, ko nam bo za vse čase ostala ena in druga neobhodno potrebna: ena bližja srcu radi našinstva, druga radi obširnega inozemstva. Vsakomur izmed nas naj bo primek Slovan, a ime Ilir (Jugosloven), takisto pa tudi vsakomur izmed naših bratov vseobčni priimek Slovan, a ime Rus, Čeh, Poljak sveto vsikdar in vselej. Ostala imena naj vsak, kolikor mu je drago, nejuje sam doma, ali naj jih ne nosi preko praga svoje hiše, da bi sejal seme sovraštva in zavisti, iz česar se izcimi in rase kot prapror nesloga. A komur se ni že do sedaj pristudila naša razcepljenost, za njegov mozek ni leka do vekov vekal In kdor neče spoznati in priznati brata za brata, ta bo imel tujca za gospodarja...«

Spominjajte se v mrzli zimi malih ptičev!

Težka bremena naših gostilničarjev

Članski sestanek Združenja gostilniških podjetij v Ljubljani — Težnje in zahteve gostilničarskega stanu

Ljubljana, 24. januarja

Včeraj popoldne je bil v veliki dvorani kolodvorske restavracije članski sestanek Združenja gostilniških podjetij v Ljubljani, sklican zaradi osnutka ljubljanskega mestnega proračuna, po katerem je gostilniški stan med vsemi najbolj obremenjen. Sestanek je vodil predsednik ljubljanskega združenja g. Maks Dolničar, prisostvovali pa so mu poleg predsednika Zveze združenj gostilniških obrti za dravsko banovino g. Cirila Majcna, načelnika hotelskega odseka g. Skerlepa in drugih funkcionarjev naših gostinskih organizacij tudi zastopnika mestne občine gg. svetnik Bahovec in v. d. načelnika finančnega oddelka mestne občine dr. Grošelj ter ravnatelj Zveze za tujski promet dr. Žižek.

Predsednik g. Dolničar je v uvodnih besedah poudaril vse težave gostinskega stanu, ki mu nalagajo mestne občine največ bremen, sorazmerno z njegovimi dajatvami pa mu dajejo najmanj. Ljubljansko gostinstvo se čuti ogroženega v svojem obstoju, ker ne zmaguje več visokih dajatev mestni občini ljubljanski. Pred tremi leti je mestna občina poleg velikega števila raznih drugih dajatev s posebno uredbo ustanovila novo davščino za gostilničarje, namreč

DAVŠČINO NA POTROŠNJO.

Za podlago tega obdavčevanja služi v enem letu iztočena količina vina in piva: Kolikor hektolitrov vina ali piva je bilo iztočenega lani, toliko dinarjev mesečno morajo plačevati gostilničarji v tekočem letu davka na potrošnjo. Ta davščina ni nova in se je pojavila že pred 10 leti v obliki računskih listkov kot nekakšna davščina na veseljake, pobirali pa so jo samo v nočnih urah. Že prej obstoječim državnim računskim listkom so se torej pridružili še mestni, — državne so pozneje zaradi odločnega protesta gostilničarjev odpravili, dočim so mestni ostali v svoji prvotni obliki. Ko je takoj v prvih kritičnih gospodarskih letih potrošnja zelo nazadovala, ni občina na davščini v tej obliki dobila vsote, ki jo je pričakovala, in jo je zaradi tega pred tremi leti enostavno pavšalirala na način, kakor smo že omenili.

Prvotni namen mestnih računskih listkov je imel socialni značaj. Gostilničarji, ki so med vsemi obrtniki najbolj socialni, saj podpirajo z denarjem in hrano mnogo dijakov in ubožcev, se tej davščini niso upirali, čeprav jim nikoli ni nihče razložil, zakaj prav in samo oni morajo doprinašati to žrtev. Izgovor, da plačujejo to davščino gosti in ne gostilničarji sami, ne drži, saj je vsakemu jasno, da je malenkostni znesek nemogoče izterjat od gosta, če ga nočemo odgnati, ali pa bi ta dajatev padla v breme postrežnega osobja, ki bi bilo za svoj itak pičli zaslužek še bolj prikrajšano. Število različnih davščin, ki so težile in še teže naš gostinski stan, je naraslo naposled na 47 in posledice so se kmalu začele kazati v poraznem dejstvu, da vsako leto okoli 20% gostilničarjev po sili razmer opušča svoje obrate in prepušča skrb za svoje življenje socialnim ustanovam gostinskih podjetnikov ali pa nejasni bodočnosti. Ti gostilničarji, ki niso zaslužili niti za svoje lastno življenje, še manj pa za izboljšanje svojih lokalov, iščejo nove lokale, večinoma manjše in si poizkušajo iznova priboriti pogoje za dostojen obstoj. Zaradi takšnih izprememb je število gostinskih obratov — sicer manjših, toda vendarle takšnih, ki naj nudijo gostilničarju možnost življenja — naraslo, tako da je dandanes v Ljubljani na dve sto prebivalcev po ena gostilna, čeprav se je promet od konjunkturnih let do danes zmanjšal za najmanj 60%. Življenje gostilničarjev, ki so včasih sloveli po svojem bogastvu, se je izpremenilo v trpko borbo za obstanek. Davščine, ki so zdaj večje kakor v letih blagostanja, in promet, ki je občutno nazadoval, so postavile naš gostinski stan pred najtežje socialne probleme, ki jih brez največje uvidevnosti samoupravnih in državnih oblastev ne more nihče niti z najboljšo voljo, najskromnejšim življenjem in največjim samopremagovanjem rešiti.

Naš gostinski stan se v polni meri zaveda, da je mestna občina tista skrbna mati, ki ureja življenje svojih meščanov, vendar pa lahko s polno pravico pričakuje, da bo vsaj zdaj v najtežjih letih vsaj delno uravnovesila tudi življenjske pogoje gostilničarjev. Na posebnem sestanku 5. januarja so predstavniki gostilničarskega stanu predočili zastopnikom mestne občine vse svoje težave in bilo jim je obljubljeno, da bodo njihovi predlogi za delno ali popolno odpravo davščine na potrošnjo in za znižanje hotelske davščine upoštevani. Ker pa v zdaj razgrnjenem načrtu občinskega proračuna, ta obljuba ni izpolnjena, so naši gostinski podjetniki na včerajšnjem zborovanju ponovno apelirali na predstavnike mestne občine, naj se z razumevanjem poglobe v ta nenavadno težavni položaj gostilničarjev in naj omilijo čedalje nevzdržnejši položaj tega stanu. Proračun mestne občine za prihodnje proračunsko leto se je namreč povečal za 5 milijonov dinarjev, a tudi proračunska rezerva na 1 milijon dinarjev. Spričo tega pa je čisto razumljivo, da nobeno breme ni bilo olajšano.

Poleg davka na potrošnjo, ki ga naš gostinski stan najtežje plačuje, so velika bremena tudi

PRETIRANO DRAG ELEKTRIČNI TOK, ZARAČUNAVANJE PORABLJENE VODE IN HOTELSKE DAVŠČINE NA TUJCE

O novem načrtu ljubljanskega mestnega proračuna v zvezi s težavami gostinskega stanu sta obširneje poročala tudi gg. Jelenič in Skerlep ter naglašala, da mora največ bremen nositi prav gostinski stan, ki pa mora za reprezentanco mesta tudi največ žrtvovati. Dohodki, javne dajatve in moralne dolžnosti tega stanu niso torej v nobeni računski skladnosti.

Živahno aklamiran je iskreno in resnično opisal težaven položaj gostinskega stanu tudi predsednik matične organizacije gostinskih podjetnikov g. Ciril Majcen, ki je podal primerjavo za enake davščine v različnih naših mestih ter dokazal, da Ljubljana svoje gostinske podjetnosti najbolj obremenjuje. Če že morajo gostilničarji prispevati za olepševanje in ureditev našega mesta, bi bilo prav, da prispevajo v enaki meri tudi vsi ostali stanovi, ki imajo od turizma posredne ali neposredne koristi. Ta davek bi tako postal splošen in bi se za gostilničarje občutno zmanjšal, ker bi v turistični sklad prispeval veliko večji krog tistih, ki jim turizem daje zaslužka.

Po temperamentnem in izčrpnem pojasnilu predsednika g. Majcna je podal nekaj pojasnil občinski svetnik g. Bahovec, ki je seveda zagovarjal načrt proračuna naše mestne občine, naposled pa je vendarle priznal, da so zahteve gostilničarjev vsaj delno utemeljene, in obljubil, da bo pri zaključni seji glede mestnega proračuna zastavil svojo besedo in zagovarjal gostinske podjetnike prav tako iskreno, kakor so na zborovanju zagovarjali sami sebe. Nekaj pripomb k proračunskemu načrtu je dal tudi g. dr. Grošelj.

V zaključnih besedah sta na zborovanju, ki se ga je udeležila dobra polovica ljubljanskih gostilničarjev in ki je trajalo skoraj štiri ure, gg. Dolničar in Majcen iznova poudarjala vse težave ter med drugim naglašala, da imajo ljubljanski hoteli na razpolago 365 postelj, privatniki pa nad 600 in slednji ne plačujejo mestni občini nobenih turističnih in drugih davščin, čeprav imajo od turizma večje koristi kakor visoko obdavčeni gostinski podjetniki. Poleg tega je predsednik g. Majcen poudaril, da so ogledalo življenja kateregakoli stanu rubežni, od skoraj 90% gostilničarjev pa morajo oblastva davščine izterjati rubežnim potom, ker jih obrtniki sicer ne zmorejo, naglasil pa je tudi, da morajo gostilničarji nekatere davščine plačevati v naprej in so torej te njihove dajatve, ki doseže jo 6 milijonov dinarjev letno, nekakšno brezobrestno posojilo mestni občini, ki pa tega dejstva ne upošteva in ne olajša gostilničarjem njihovih težkih bremen.

Resolucija

Naposled je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

Člani gostinskega združenja v Ljubljani, zbrani na članskem sestanku dne 23. januarja 1939 v kolodvorski restavraciji v Ljubljani, so soglasno sklenili, da stavijo z ozirom na razloženi proračun mestne občine ljubljanske za leto 1939-40, naslednje predloge:

1. Hotelska davščina, ki obremenjuje samo obrtno oddajanje sob, se mora zmanjšati vsaj na polovico, ker tako visoke dajatve Ljubljana ne prenese glede na poset predvsem poslovnih ljudi in takih, ki pridejo po uradnih poslih. Ker Ljubljana ni letoviško mesto, kar dokazuje namen bivanja tujcev v našem mestu, se najmanj 95% gostov pritožuje pri hotelirju nad to visoko takso, ker jim občina za to ne nudi ničesar. Če hoče mestna občina kljub temu dobiti enako vsoto iz tega naslova, naj pritegne k obdavčenju s splošno dajatvijo vse privatne oddajalce sob, ki naj jo plačajo vsi oni, ki prihajajo v naše mesto poslovno, ali kakorkoli, a ne bivajo v mestu stalno. Izvzamejo naj se samo dijaki.

2. Socialna davščina na potrošnjo naj se v celoti odpravi. Ta davščina je krivična, ker jo plačuje samo gostinstvo. S to davščino naj se obremenijo vsi pridobitniki ali pa naj se nihče ne obremeni. Če že hoče občina pridobiti iz naslova potrošnje sedanje dohodke, naj obremeni vse, kar človek kupuje, ne sme pa posebno obremenjevati samo jed in pijačo v gostilni in kavarni. Gostinstvo že samo po sebi podpira številne pomoči potrebne, ker se vsakdo najprvo zateče h gostilničarjem za pomoč v hrani.

3. Spremenijo naj se določbe pri zaračunavanju vodarine tako, da bo štelo vsaj 5 hotelskih sob za 1 privatno stanovanje z najvišjo najemnino, ki predvideva po vodarini dovoljeno množino vode po 500 litrov dnevno. Smatramo, da je krivično, če se zaradi dosedanje razdelitve nalaga ravno hotelom tako visoka obremenitev z vodarino.

4. Zahtevamo, da se nujno uredi kontrola jedil, ki se ponujajo javno po cenah, ki ne morejo ustrezati dejanskim stroškom in tudi ne zakonu o živilih.

5) Zato zahtevamo, da mestna občina takoj ustanovi urad, ki bi kontroliral vsa vina, ki se točijo v različnih manjših lokalih, da se prepreči prodajanje pijač, ki ne ustrezajo zakonu o vinu. Ponujanje takih psevdov in po nizki ceni ogroža vse boljše naše obrate, ki hočejo točiti samo pristna vina. To mora ukreniti mestna občina na lastno pobudo, kakor hitro po lastnih organih opazi ponujanje vin po cenah, ki ne krijejo niti nabavnih stroškov pravega vina.

6) Apeliramo na mestni svet, da prepove gostinske obrate na velesejmu in na veseličnem prostoru velesejma po 20 uri, ker nam dela taka gostinska obrt, ki gotovo ne služi ugledu mesta in naši stroki, pod zelo ugodnimi okolnostmi nepravilno konkurenco in nam jemlje goste ne samo za one dni, ko traja velesejm, temveč najmanj dvakrat po 2 meseca na leto, saj se po vsakem velesejmu pozna rapiden padec konsuma v naših obratih, ki prenašajo tudi najstrožjo kontrolo.

7) Apeliramo na merodajne činitelje, da ukrenejo vse potrebno, da bo naša obrt zadostno zastopana tudi v občinskem svetu. Po davčni moči naše obrti nam pripada najmanj 5 mestnih svetnikov, ki bi tudi na tem mestu zadostno zastopali interese našega stanu, poleg interesov občanov. Smatramo, da je ta naša zahteva v skladu s pravilnim tolmačenjem tozadevnih določil, po katerih naj bodo posamezni sloji enakomerno zastopani.

8) Nujno predlagamo, da se za naše obrate poceni električni tok po 8 uri zvečer, ker imajo po tej uri vse elektrarne preveč toka na razpolago. Cena toku naj se zniža vsaj na 1.50 din za kilovatno uro, saj bo tudi pri tej ceni elektrarna še dobro zaslužila. Naši lokali morajo biti v nočnem času razkošno razsvetljeni, ne moremo pa nositi tako visokih posrednih dajatev. Uporaba električnega toka se bo pri znižani ceni gotovo mnogo dvignila ter bo občina dobila skoro enake dohodke od cenejšega toka, kakor pa sedaj od izredno dragega.

9) Apeliramo na merodajne, naj ukrenejo vse potrebno, da se uredba o turističnih krajih tolmači na ta način, da morejo določila te uredbe stopiti v veljavo v onih občinah, v katerih dosegajo prenočnine na posameznega posetnika vsaj število 5, ker le pri taki frekvenci je možno kriti vse neposredne dajatve, ki jih predvideva ta uredba. Ločiti je treba predvsem prehodna mesta in mesta z obiskom poslovnih ljudi od pravih letovišč in zdravilišč.

10) Zahtevamo oporo javnosti in prosimo zastopnike tiska, da vedno in povsod pravilno tolmačijo težnje in skrbi našega stanu, ker le na ta način je mogoče s sodelovanjem ustvariti mnogo dobrega za naš tujski promet, ki edino more postati za našo revno Slovenijo še plodonosna gospodarska panoga.

Člani zbrani na današnjem sestanku pooblaščamo upravo našega združenja, da predloži te naše predloge k razgrnjenemu mestnemu proračunu na merodajnih mestih in jih podpre, ako je potrebno, še z drugimi dokazi.

Upravičenim željam naših gostinskih podjetnikov mora ljubljanska mestna občina posvetiti največjo pozornost, prav tako pa bi se za vsa ta življenjska vprašanja naših gostilničarjev in hotelirjev morala zanimati tudi banska uprava, Zbornica za TOI, Zveza za tujski promet in vse druge ustanove, ki imajo posredno ali neposredno zvezo s turizmom in torej tudi z ugledom naših gostinskih lokalov in z znosnimi življenjskimi pogoji našega gostinskega stanu.

V zadnjem trenutku preprečen samomor

Bojevita žena je legla na železniški tir, ko se je že bližal vlak

Litija, 24. januarja

Včeraj dopoldne smo imeli v Gradcu pri Litiji senzacijo posebne vrste, ki je vzbudila obilo govoric. Neka ženska si je hotela končati življenje. Ležala je že sredi železniške proge, pa je v zadnjem trenutku, ko se je že bližal vlak, ki bi jo prav gotovo razmesaril, priskočil k nji predilničar g. Jože Švare iz Gradca pri Litiji. Čeprav se je ženska upirala in branila, jo je energično potegnil s proge in tako prepre il njeno smrt.

Ta dogodek sredi proge je izzval obilo govoric. Družina K. je namreč rada sela iz kraja v kraj. Zaradi nesolidnih bivališč nimajo rednega zaslužka, zato se preživljajo včasih tudi z nenošenim perilom. Družinski glavar F. K. je imel v zadnjem času že toliko grehov na glavi, da je moral nedavno kar za 20 mesecev v zapor. To je njegovo ženo M. še bolj prizadelo in ujezilo. Oni dan je srečala v trebeljevskih hribih orožniško patruljo in jo začela vpričo ljudi zmerjati, da bi bilo na svetu mnogo boljše, če bi ne bilo orožnikov. Vsak bi lahko delal, kar bi hotel in se preživljal tako, kakor mu najbolj kaže in nese. Precej hude žalitve je čulo tudi precej drugih ljudi. Razborito ženo so prijavili zaradi razžaljenja javne straže. Zato je dobila poziv k zaslišanju in je bila kaznovana na denarno globo.

Včeraj pa je prišla iz svojega sedanjega bivališča s Trebeljevega spet v Litijo in zahtevala, naj oblasti izpreso'juje, da bo sama oproščena kazni in da bodo tudi njenega zaprtega moža pri priči izpustili iz jece. V tukajšnjih uradih so ji ljubeznivo povedali, da ima pravico vložiti tako prošnjo sama pa da njenim željam ne morejo ustreči. V razumevanju njenega težavnega položaja čeprav je z možem sama zašla v kriminal, so ji pri nas izstavili celo ubožno spričevalo, da so ji prihranili obvezne kolkovine na prošnji.

Žena na stari dan dopovedati, da morajo postopati uradi tako, kakor predpisujejo zakoni. Pričela se je razburjati in žaliti oblasti. Najbrž se je potem odločila za samomor, bolj menda iz demonstracije kakor zares. Stekla je v Gradec in do železniške proge in legla na tračnice. Njeno početje je opazovalo mnogo otrok s predilniških stavb. Šele g. Švare, ki je medtem prišel po poti, ki pelje preko proge, jo je potegnil s tračnic.

Žena pa je še vedno robantila: »Izpustite mi moža, pa mi zarubite otroke.« Podrobnejše poizvedbe o njenem bivališču so ugotovile, da je prišla ženska s 4 otroki iz krškega sreza, v sedanji občini pa še sploh prijavljena ni.

Iz Celja

—c **Znani karikaturist Ladislav Kondor** bo otvoril v sredo 25. t. m. razstavo svojih karikatur v mali dvorani Celjskega doma. Kondor, ki je prekmurski rojak, bo razstavil okrog 300 karikatur, med njimi tudi karikature številnih državnikov, umetnikov itd. iz vseh delov sveta, ki jih je napravil na svojih potovanjih po evropskih in izvenevropskih državah. Razstava bo trajala do vštetega četrtka 2. februarja in bo odprta vsak dan od 9. do 19.30. Razstava bo zelo pestra in zanimiva ter bo prva svoje vrste v Celju.

—c **Ustanovitev Celjskega kulturnega društva.** Pripravljalni odbor, izvoljen na likvidacijski seji Celjskega kulturnega društva, je predložil banski upravi pravila novega Celjskega kulturnega društva, ki jih je banska uprava sedaj odobrila. Novo društvo se bo bavilo z raznimi panogami kulturnega udejstvovanja in bo tudi organiziralo slične prireditve, kakor je bil Celjski kulturni teden. Ustanovni občni zbor novega društva bo v torek 31. t. m. ob 20 v sejni dvorani mestnega poglavarstva.

—c **Drevi bo zopet gostovala ljubljanska drama** v celjskem gledališču in uprizorila s pričetkom ob osmih učinkovito komedijo »Hollywood«. Predstava je za abonma.

—c **Razmere na delovnem trgu.** Pri celjski borzi dela se je od 11. do 20. t. m. na novo prijavilo 60 brezposelnih, delo je bilo ponujeno za 16 oseb, posredovanj je bilo samo dvoje, odpotovalo je 13, odpadlo pa 9 oseb. Dne 20. t. m. je ostalo v evidenci 1052 brezposelnih (908 moških in 144 žensk) nasproti 1016 (879 moških in 137 ženskam). dne 10. t. m. Delo dobijo: po 1 čevljar, kovač in mizarski vajenec, 2 hlapca, 8 kuharic, 5 kmečkih dekel, 4 služkinje, 3 natakarice, 2 sobarici in 1 postrežnica.

—c **Dve nesreči.** V nedeljo okrog 19. je skočil 32letni brezposelni vrtnar Ferdinand Kumer iz Celja na cesti blizu Vranskega pod avtobus, ki vozi na progi Ljubljana—Celje. Avtobus je zadel v Kumra ter ga močno poškodoval po glavi in desni roki. V Gabrovljah pri Konjicah je padla 87letna dninarica Elizabeta Grmova tako nesrečno, da si je zlomila desno nogo. Poškodovanca se zdravita v celjski bolnici.

—c **Razna društva** so ponovno zaprosila mestno občino celjsko za dovoljenje uporabe celjskega mestnega grba pri razstavah, na društvenih objavah itd. Mestni svet, ki se je z zadevo bavil na seji dne 23. decembra, je sklenil, da se uporaba mestnega grba v splošnem načelno ne dovoli več. Zato naj društva ne vlagajo več prošenj na mestno poglavarstvo za dovolitev uporabe mestnega grba pri svojih prireditvah odnosno publikacijah, ker bo mestno poglavarstvo vsako tako prošnjo odklonilo.

Doline brez snega

Ljubljana, 24. januarja

Čez mesec dni bi naj Matija razbijal led, ki ga nimamo niti zdaj. Že od 11. t. m. prevladujejo topli južni zračni tokovi in ko je včeraj začelo dišati po snegu ter se je burja tepla z jugom, smo pričakovali, da bomo ponoči dobili sneg.

Davi je bilo v resnici precej hladnejše kakor prejšnje dni, toda južno vreme še vedno prevladuje. Po hribih je sicer zapadlo precej snega ter so globoko v dolino pobeljeni tudi okoliški hribi Ljubljane, n. pr. Krim in Kurešček, vendar po tem še ne moremo sklepati, da se je vrnila prava zima. Precej snega so dobili zlasti na Gorenjskem. V Bohinju je začelo snežiti že včeraj zjutraj. Po vremenskih napovedih se nam obetajo še padavine, v višjih legah, kjer je znatno hladneje, sneg, po dolinah pa še vedno nekaj časa dež. Vendar pa smemo kolikor toliko upati, da bomo tudi po dolinah dobili sneg, ali vsaj brozgo. Po koledarju še ni minilo niti pol zime in nekaj izrednega bi bilo, če bi sneg ne zapadel več tudi po dolinah. Morda ga bomo imeli tem več aprila, kolikor ga je zdaj premalo.

SPORT

Občni zbor SK Ljubljane

V salonu restavracije »Pri šestici« je bil snoči redni občni zbor predstavnika slovenskega nogometa v ligi, SK Ljubljane. Zborovanje je bilo izredno slabo obiskano in zaradi tega niso niti mogli na koncu sestaviti kandidatne liste novega odbora. To je vsekako slabo spričevalo za klubove delavce, ki ne kažejo dovolj zanimanja za društvo v času, ko mu je delo najbolj potrebno. Zborovanje je otvoril in vodil predsednik g. Šibenik. Iz tajniškega poročila g. Švajgerja posnemamo, da šteje klub okrog 150 članov in 160 starešin. Poročilo je poudarjalo stalno borbo s finančnimi težkočami, ki so tudi glavni vzrok, da se ni mogla sestaviti lista novega odbora. Javne ustanove niso pokazale nobenega razumevanja za klubove težnje, čeprav bi to kot edini slovenski zastopnik v ligaškem tekmovanju zaslužil. Staremu odboru so zborovalci izglasovali razrešnico, nakar bi morale biti volitve nove uprave. Do tega pa, kakor že omenjeno, ni prišlo, ker iz maloštevilnih navzočnih ni bilo mogoče sestaviti kandidatov. Zaradi tega je občni zbor sklenil, naj sedanja uprava skliče v kratkem izredni občni zbor z edino točko dnevnega reda: volitve novega odbora. Upajo, da bo na tem zboru vsaj toliko zborovalcev, da bodo volitve omogočene.

14 obtožencev pred sodiščem

Celje, 23. januarja

Na okrožnem sodišču v v Celju se je pričela davi pred s. o. s. dr. Lobetom kot sodnikom poedincem razprava proti 14 obtožencem v zvezi z velikimi tatvinami v trgovini »Tivar« v Celju, katere lastnik je trgovec Karel Vrečič, odnosno v zvezi s prodajo in nakupom ukradenega blaga.

Na zatožni klopi so sedeli: 19-letni trgovski pomočnik Ivan K. iz Celja, 24-letni mesarski pomočnik Karel Ribič iz Celja, 28-letni pekovski pomočnik Metod Verbovšek iz Celja, 37-letni mesarski mojster Franc Sovinc iz Celja, 46-letna gostilničarka Antonija Kodrunova iz Celja, 21-letni zasebni uradnik Franc Sodin iz Celja, 24-letni posestnikov sin Alojz Sodin iz Stranic, 24-letni pos. sin Konrad Fijavž iz Stranic, 26 letni šofer Ivan Bobek iz Vojnika 32-letni delavec Miha Lipotnik iz Celja 36-letni trgovski sluga Vincenc Špiler, 37-letna zasebnica Amalija Sovinčeva iz Celja, 48-letni posestnik Ludvik Sodin iz Stranic in 48-letna posestnica Kristina Sodinova iz Stranic.

Ivan K. je obtožen, da je lani v času od februarja do 15. oktobra ukradel svojemu službodajalcu Karlu Vrečiču v Celju 50 kompletnih moških oblek, 38 moških hlač, 11 suknjičev, 8 moških plaščev, 4 balon plašče 16 hubertus plaščev, 27 puloverjev, 36 kravat, 14 naramnic, 4 kopalne obleke, 12 kopalnih hlačk, 15 otroških oblek, 16 jopičev, 5 ženskih plaščev, 10 ženskih hubertus plaščev in 4 ženske puloverje v skupni vrednosti 57.350 din. Ivan K., Metod Verbovšek, Miha Lipotnik in Vincenc Špiler so obtoženi, da so igrali v gostilni »Gsund« v Celju večkrat hazardno igro, Kodrunova pa je obtožena, da je omenjenim dovolila hazardno igro v svoji gostilni in jim tudi dajala karte za to igro. Ribič, Verbovšek, Franc Sovinc, Kodrunova, Fran Sodin, Alojz Sodin, Konrad Fijavž, Ivan Bobek, Amalija Sovinčeva, Ludvik Sodin in Kristina Sodinova so obtoženi, da so kupovali od Ivana K. ukradeno blago. Karel Ribič, Franc Sovinc, Antonija Kodrunova in Amalija Sovinčeva so poleg tega še obtoženi, da so nasmovali Ivana K. k tatvinam na škodo trgovca Vrečiča. Franca Sovinca in Antonijo Kodrunovo zagovarja odvetnik g. Jernej Stante, Amalijo Sovinčevo odvetnik g. Mirko Hočevar, Karla Ribiča odvetnik dr. Zdravko Kalan, trgovca Vrečiča kot zasebnega udeleženca pa zastopa odvetnik dr. Bele.

Razprava je bila ob 12.45 prekinjena zaradi zaslišanja novih prič in se bo nadaljevala v ponedeljek 30. t. m. ob 18.15 zjutraj.

NE ZAMUDITE PREKRASNEGA FILMA! Ob 16., 19. in 21. uri!

Pretresljiva ljubavna tragedija dveh mladih ljudi obsojenih na smrt! — Razkošje in intrige na bivšem carskem dvoru!

KINO UNION, tel. 22-21

Kneginja Tarakanova

Prekrasna vsebina tega filma zadovolji vsakega gledalca!

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 24. januarja katoličani: Timotej

DANAŠNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Vragi z neba
KINO UNION: Kneginja Tarakanova
KINO SLOGA: V zarji slave

Prirodoslovno društvo: predavanje univ. prof. dr. inž. Alojzija Krála o fotoelastičnih metodah v tehniki ob 18.15 v mineraloški predavalnici univerze.

Združenje jugoslov. inženjerjev in arhitektov: predavanje ing. Wernerja Geneste »Pobijanje ropota in tresenja pri visokih zgradbah in strojnih napravah« ob 20. v predavalnici v Kazini I-II.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Torek, 24. januarja: zaprto. (Gostovanje v Celju: Hollywood)
Sreda, 25. januarja: Upniki, na plan! Red B
Četrtek, 26. januarja: Hollywood. Red A
Petek, 27. januarja: zaprto
Sobota, 28. januarja: Potovanje v Benetke. Premiera. Premierski abonma

★

Naslednja dramska premiera bo predstava Berrove in Verneuilove salonske komedije »Potovanje v Benetke«, ki se bo vršila v soboto, dne 28. t. m. V igri nastopajo samo štiri osebe in sicer pariški založnik Ancelot (Debevec), njegova žena Carolina (Levarjeva), njen obožovalec kipar Boisrobert (Jan) in Carolinin oče Chardonne (Levar). Dejanje se godi v Nici in Parizu, ter slika težave mlade žene, ki koleba med možem in kiparjem. Lahkotni dialogi in s finim humorjem napisani zabavni prizori dajejo delu tipično francosko komedijsko obeležje. Režiser: Debevec. Predstava bo za premierski abonma.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Torek, 24. januarja: zaprto
Sreda, 25. januarja: Evgenij Onjegin. Red Sreda
Četrtek, 26. januarja: La Boheme. Gostovanje Josipa Gostiča. Red četrtek
Petek, 27. januarja: ob 15. uri: Boris Godunov. Dijaška predstava po globoko znižanih cenah od 16 din navzdol. Izven

★

— **Tenorist Josip Gostič** bo gostoval v naši operi v četrtek, dne 26. t. m.. Pel bo vlogo pesnika v Puccinijevi operi »La Boheme«. Ker je to prvo letošnje gostovanje g. Gostiča, še posebno opozarjamo na četrtkovo predstavo.

Sleparski posredovalec pod ključem

Ljubljana, 24. januarja

Policija je prišla na sled prevejanemu sleparju, ki je lovil svoje žrtve med zaupljivimi in lahkovernimi ljudmi v mestu in na deželi, ki so hrepeneli po lahkih in udobnih službah. 35letni Mirko M. je po poklicu trgovski potnik in stanuje nekje na Kongresnem trgu. Seznanil se je bil z mladim delavcem Antonom Škerjancem iz Vojnika pri Celju, s katerim sta šla na sprehod v Tivoli in mu je Škerjanc potožil, da išče službo, ki je pa ne more dobiti. Mirku je takoj šinila v glavo misel, da je naletel na pravega, ki ga bo lahko opeharil. In že je postal njegov »pokrovitelj«. Natvezil mu je, da ima zelo dobre zveze z neko banko v Ljubljani, ki potrebuje nekaj slug in da ga bo prav lahko spravil v službo. Treba mu je le, da preskrbi dokumente in pa okrog 500 din kavcije, kar je Škerjanc z veseljem storil. Takoj se je odpeljal domov po dokumente in mu prinesel tudi denar.

Čez nekaj tednov mu je Mirko pokazal pismo, v katerem mu banka sporoča, da bo upoštevala Škerjančevo prošnjo, a da naj potrpi še kak mesec, nakar ga bodo nastavili. Pismo je Mirko seve spisal sam in napravil tudi ponarejene podpise in opremil pismo s ponarejenim žigom. Škerjanc je potrpežljivo čakal še več tednov, potem šele se je zglasil spet pri Mirku in zvedel za sleparijo. Škerjanc se ni prav nič obotavljal in je sleparja prijavil na policiji. Mirka so prvič zaman čakali doma detektivi, slednjič so ga pa le iztaknili in napravili pri njem hišno preiskavo. Na svoje začudenje pa so našli pri njem še dokumente raznih naivnežev z dežele, ki jim je podjetni Mirko prav tako obljubljal službe v banki in sprejemal od njih kavcije. Tako je opeharil slepar nekega Vengusta iz Litije za okrog 500 din, dalje posestnika Adolfa Grabmana z Rake ter posestnikovega sina Janeza Hvalo s Kresnic, ki so vsi čakali na službo v banki, dočim se je Mirko zabaval z njihovim denarjem po raznih gostilnah v mestu. Sleparja so aretirali in ga vtaknili v zapor.

Sokol

— **Sokol III.** opozarja svoje članstvo na predavanje br. dr. V. Arka »Prva pomoč v telovadnici«. Predavanje bo v sredo 25. t. m. v društveni telovadnici! Udeležba obvezna.

VRAGI NEBA

Veličasten film iz življenja pilotov. Pretresljivi, napeti prizori med nebom in zemljo. Film poln navdušenja in pohvale. Dialogi v nemškem jeziku.

KINO MATICA 21-24 Danes ob 16., 19. in 21. uri

Samo še danes in jutri imate priliko videti najlepšo filmsko revijo, v kateri sodelujejo skoro vsi nemški filmski umetniki!

V glavni vlogi: LA JANA, VERA BERGMANN, ERNST FRITZ FÜRBRINGER **V ZARJI SLAVE**

Dovršen prikaz filmske tehnike, inscenacije, režije in glasbene umetnosti!

KINO SLOGA — TEL. 27-30 Ob 16., 19. in 21. uri!

DNEVNE VESTI

— **Delo banovinskega turističnega sveta.** Poslovni odbor banovinskega turističnega sveta je imel dne 21. t. m. svojo 10. sejo. Na dnevnem redu so bile razprave o načrtu dela pri pospeševanju turizma s posebnim ozirom na stanje in potrebe turističnih krajev na področju bivše ljubljanske oblasti, o aktualnih nalogah pri pospeševanju zimskega sporta glede na interese turizma ter o dnevnem redu plenarnega zasedanja banovinskega turističnega sveta, ki bo dne 6. februarja v Ljubljani. Poleg tega je poslovni odbor obravnaval: vprašanje udeležbe dravske banovine na svetovni razstavi v New Yorku in je v zvezi s tem poudaril potrebo, da se obisk te razstave propagira med izseljenci; vprašanje ustanovitve osrednjega arhiva za slikovni material; vprašanje odstranitve ovir (potne liste, vizumi itd.), ki ki mogle škodovati poletni turistični sezoni 1939; priprave za FIS-ino prireditev leta 1941 ali 1942 itd. Skoraj o vsem tem so bile dane kr. banski upravi koristne pobude. O delu važnejše in aktualnejše tvarine (ukrepi za zagotovitev ugodne sezone, odprava prometnih nedostatkov, ureditev cest, razteg nitev veljavnosti nedeljskih povratnih kart na praznike, revizija § 11. želez. tarife v korist tuzemskih turistov) bo imel priliko spregovoriti še zbor banovinskega turističnega sveta.

— **Razpisani zdravniški službi.** Kraljevska banska uprava razpisuje mesti združenih zdravstvenih občin Sodražica (okraj kočevski) in Loče (okraj slovenjekonjiški. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v državno odnosno banovinsko službo v smislu § 3. zakona o uradnikih ter zdravniško pripravljalno dobo in vsaj 6 mesecev bolniške prakse iz porodništva in ginekologije. Prošnje naj se vložé pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 10. februarja.

VELIKI ŽELEZNIČARSKI PLES »SLOGE«

dne 11. FEBRUARJA t. l. NA TABORU!

Igrajo tri godbe!

— **Ureditev plačilnega prometa z Nemčijo.** V zvezi z ukinitvijo stalnosti nemške klirinške marke, proti kateri so protestirali naši izvozniki, bo sklicana še ta teden v Berlinu konferenca zastopnikov naše in nemške Narodne banke. Naša narodna banka je ukinila stalnost tečaja nemške klirinške marke brez konzultiranja izvoznikov in brez vednosti zainteresiranih državnih ustanov Prizada in zavoda za pospeševanje zunanje trgovine. V trgovinskem ministrstvu je bilo v tej zadevi že več konferenc, da bi se našla baza za ponovno uvedbo stalnosti tečaja nemške klirinške marke. Zastopniki Narodne banke so izjavili, da banka nima dovolj sredstev, da bi obdržala stalnost tečaja nemške marke. Iz tega se da sklepati, da bo svoboden tečaj veljal delj časa, če ne bo na pogajanjih v Berlinu sklenjeno kako drugače.

— **Francosko jugoslovenska kmetijska zbornica.** Trgovinska pogodba s Francijo, sklenjena 14. decembra 1937. predvideva stalno mešano trgovinsko komisijo, ki bo obravnavala vsa gospodarska vprašanja v zvezi s trgovinskimi odnošaji med obema državama. Da se poglobe in pospeše gospodarski stiki med Francijo in Jugoslavijo je sprožila mešana francosko jugoslovenska komisija lani tudi vprašanje ustanovitve francosko jugoslovenske kmetijske zbornice. Ustanovni občni zbor nove zbornice bo v Beogradu 1. februarja. Istočasno bo ustanovljena zbornica tudi v Parizu.

— **Mednarodna avtomobilska cesta skozi našo državo.** Skozi našo državo bo vodil del mednarodne avtomobilske ceste. Gradnja tega 2.600 km dolgega odseka mednarodne ceste spada v obveznosti, ki jih je prevzela Jugoslavija po mednarodni pogodbi. Cesta bo vodila iz Beograda preko Rume, Sremske Mitrovice, Županje—Slavonskega Broda—Nove Gradiške in Banove Jagure do Zagreba. Pot med Zagrebom in Beogradom se bo skrajšala z novo cesto za 51 km.

— **Anketa o trošarini na sladkor.** Finančno ministrstvo namerava sklicati v kratkem anketo, na kateri se bo obravnavalo vprašanje trošarine na sladkor. Na anketo bodo povabljeni zastopniki kmetijskega ministrstva, organizacije sadilcev sladkorne pese, kmetijskih zbornic, sladkornih tovarn, finančnega ministrstva obeh državnih sladkornih tovarn in fiskusa. Trošarina na sladkor je pri nas največja na svetu in zato je konzum sladkorja tako majhen. Jasno je torej, da je treba trošarino na sladkor znižati.

— **Darovi za bolniški sklad Društva slov. likov. umetnikov (I. izkaz).** Od 5. decembra 1938 do 19. januarja 1939 je prejelo Društvo slovenskih likovnih umetnikov za svoj bolniški sklad sledeče darove: Darovali so: din 500. Dr. Prislan Fr., notar, Laško; po din 200: Celjska posojilnica, Celje, Eberle J. trgovec in dr. Kral A. univ. prof. oba v Ljubljani; din 150: Prva kranjska tovarna pletenin in tkanin Drag. Hribar, Ljubljana; po din 100: Bizjak & dr., tov. keksov, Zagreb; dr. Černej D., odv., Ljubljana; Dolničar & Presker, kavarna Emona, Ljubljana; dr. Gorišek Milan, odv., Št. Lenart; Hribar R., industrijalec, Ljubljana; Kobler Fr., odv. Radovljica; Krejči A., direktor, Ruše; dr. Matko I., docent, Ljubljana; Melikova M, Ljubljana; Nova založba, Ljubljana; Pucelj Ivan, minister n. r., Beograd; Robič Anica, Maribor; Skubec R., gen. ravnatelj in mg. Sušnik R., lekarnar, Ljubljana. Po din 50: Hity Albina, Ljubljana; dr. Kmet St., lekarnar, Ljubljana; dr. Maček V., odvetnik, Ljubljana; Palovec F., dentist, Ljubljana; dr. Petrič J., zdravnik, Bohinjski Bistrica; Poznik V., notar, Ložˇ; Rudolf Vida, koncertna pevka, Ljubljana; Sirc Fr., Kranj, Sitar Val., župnik, Preddvor; S. S., Ljubljana, in Verbič Ant., dvorni dobavitelj, Ljubljana. Po din 40: dr. Puher Srečko, zobozdravnik, Ljubljana. Po din 25: Gorjačar F. I., Ljubljana in Lončar Ivo, Ljubljana. Po din 20: Čapek P., uradnik, Ljubljana in dr. Slavič M., univ. prof., Ljubljana. Po din 10: Bavdek Angela, Videm; dr. Grossmann V., odvetnik, Ljubljana in Ivanovič N., uradnik Nar. banke, Ljubljana. Vsem gg. dobrotnikom in dobrotnicam, ki so pokazali s svojimi darovi svojo posebno simpatijo do slovenskih likovnih umetnikov ter so jih s svojimi darovi podprli za slučaj bolezni in onemoglosti, izreka podpisano društvo svojo toplo zahvalo. Društvo slovenskih likovnih umetnikov v Ljubljani.

— **Zanimiv članek o Sloveniji.** G. dr. Walther Neubach, tudi pri nas posebno znan po svoji ilustrirani knjigi o Jugoslaviji, ki je izšla lani poleti, je v »Kölnische Zeitung« objavil zanimiv članek o Sloveniji pozimi pod naslovom »Slovenski zimski sen«. Članek je pisan z avtorju prirojeno prisrčnostjo ter dokazuje v vsaki vrstici, s koliko ljubezni se dr. Neubach vedno in vedno vrača v naše kraje. G. dr. Walther Neubach spada med one resne propagatorje naših krajev, ki brez koristo ljubija pišejo o lepotah Slovenije.

—**Novi slovenski grobovi v Ameriki.** V Clevelandu je umrlo lani 316 Slovencev. V Milwaukee je podlegla pljučnici Ivanka Ivanić iz Javorja na Primorskem, stara 42 let. V Saginawu je umrl Janez Vrtačnik, star 70 let, doma iz okolice Litije. V Milwaukee je umrl v bolnici Martin Rebernišek, star 44 let, doma iz Majšperga pri Ptuju. V Clevelandu sta umrla Ferdinand Pečnik, star 66 let, doma iz Prekmurja in Ana Žagar, rojena Jagodec, stara 64 let, doma z Gorenjskega. V Braddocku je umrl Franc Safran, star 58 let, doma iz Gotne vasi pri Novem mestu, v Oglesby je umrla Alojzija Jazbec, rojena Šimenc, stara 41 let, doma iz Mekinj pri Kamniku, v Barbertonu je umrla Marjana Župec doma iz Podpeči, fara Preserje. Pred 12 leti je prišla k svojim otrokom v Ameriko. V Milwaukee je umrl Evgen Šimenc, star 46 let, doma iz Črne pri Kamniku.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo oblačno, nestalno vreme s padavinami. Včeraj je deževalo skoraj po vseh krajih naše države. Največ padavin smo imeli v Ljubljani in so znašale do davi 33.7 mm. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu, Splitu, Kumboru in Dubrovniku 12, v Sarajevu in na Rabu 10, na Visu 8, v Ljubljani 7.6, v Mariboru 6.1, v Zagrebu 6. Davi je kazal barometer v Ljubljani 754.2, temperatura je znašala 3.2.

— **Tatvina v Rajhenburgu.** V soboto ponoči je bilo vlomljeno v gostilno Josipa Šinkovca v Rajhenburgu ob Savi. Vlomilec je baje neki krošnjar, ki se je čez dan sukal tam okoli in si ogledoval hišo. Tat je odnesel črno moško suknjo, dolge svetlosive hlače, rjavo aktovko, nekaj otroške obleke in nekaj perila, v skupni vrednosti okrog 1000 din. Krošnjar je po vlomu brez sledu izginil.

— **Nesreče.** V bolnico so prepeljali posestnika in lovca Andreja Dobravca iz okolice Velikih Lašč, ki se je težje ponesrečil na lovu. Sprožila se mu je puška in mu je naboj udaril v obraz, ki mu ga je razmesaril. — Evstahij Potočnik, kleparski pomočnik iz Ljubljane, je padel na cesti in se ranil na desni strani glave. — Po stopnicah je padla zasebnica Cecilija Gašperšič iz Ljubljane in si zlomila desno roko. — Posestnikovega sina Ivana Marolta iz Kočevja je iz šole grede podrl neki sošolec. Marolt si je zlomil desno nogo pod kolenom. — Trgovka Elizabeta Smrekar iz Krope pa je doma padla po stopnicah in si zlomila desno nogo v kolku.

— **Majcen priznal, da je streljal na Ropičevo.** Včeraj smo poročali, da so prepeljali v zagrebško bolnico težko ranjeno kuharico pri gostilničarju Ivanu Majcnu Josipino Ropičevo. Prvotno ni bilo jasno, ali gre za poskušen samomor ali za napad, pozneje je pa Majcen priznal, da je streljal na Ropičevo. Izgovarja se, da se mu je samokres sprožil slučajno in da ni vedel, da je nabasan. Ropičevo je hotel baje samo zastrašiti. Preiskava proti njemu se nadaljuje. Ropičevi, ki je doma iz Slovenije, so včeraj potegnili kroglo iz glave.

— **V postelji ustreljen z lovsko puško.** V vasi Cirkveni blizu Križevcev je bil storjen včeraj še nepojasnjen zločin. Zjutraj so našli v postelji mrtvega premožnega kmeta Franja Gunjeca. Ležal je v mlaki krvi z zevajočo rano na glavi. Nekdo se je bil ponoči splazil v njegovo sobo in ga iz neposredne bližine ustrelil z lovsko puško. Naboj mu je razmesel glavo.

Iz Ljubljane

—lj **Obrtniška dela za Dečje zavetišče v Trnovem** je mestna občina razpisala ter bo razpis objavljen v prihodnji številki »Službenega lista«. Kleparska dela so preračunjena na okroglih 50.000 din, mizarska 225.000 din, ključavničarska 30.000 din, za instalacijo vodovoda in centralne kurjave bo pa potrebnih 900.000 din, da bodo ta dela skupaj veljala okrog 1,200.000 din. To veliko in najmodernejše dečje zavetišče v državi bo svojemu namenu lahko izročeno še letos. V novem zavodu bo prostora v dnevnem zavetišču za 150 otrok, ki bodo dobivali tudi brezplačno hrano, poleg tega pa bo imelo v internatu 32 otrok vso oskrbo, razen tega pa bo še v otroškem vrtcu prostora za 40 otrok.

—lj **Socialna vzgoja otrok.** O tej snovi bo predaval v okviru Splošnega ženskega društva profesor Venčeslav Čopič v četrtek, 26. t. m. ob 20. na ženski gimnaziji, Bleiweisova c. Morda ni bilo še nikoli tako potrebno kot dandanes, da vcepimo odraslim in otrokom čut socialnosti. Zato vsakdo posebno dobrodošel!

—lj **Medsebojna turistična propaganda med Nemčijo in Jugoslavijo.** Drevi ob 20. bo predaval v dvorani Trgovskega doma šef propagandnega oddelka turistične pisarne »Jugoslavija« v Hamburgu Ivo Gabrič o Nemčiji. To predavanje je prirejeno kot recipročno za ono, ki jih je priredila pisarna »Jugoslavija« po severni Nemčiji za turistično propagando naših krajev. Predavanje bodo spremljali filmi.

—lj **V počastitev spomina ge. Ane Koutne** je ga. Antonija Verovšek iz Štepanje vasi št. 66 namesto venca darovala 150 din za mestne reveže. Dobrotnici revežev se mestno poglavarstvo najlepše zahvaljuje. Počastimo rajne z dobrimi deli!

—lj **V počastitev umrlih so darovali za mestne reveže:** višji sodni svetnik g. Anton Mejač s soprogo, Ambrožev trg 1-II, 150 din v počastitev spomina † ge. Ane Kranje, trgovec g. Deržaj Rudolf, Kolodvorska ulica 28., pa 100 din v počastitev spomina † ge. Amalije Koutne ter družina Ličen, Pleteršnikova 11., 100 din v počastitev † g. Franca Lisjaka, učiteljice III. deške ljudske šole v Šiški 200 din v počastitev † ge. Marije Vencajz. Na krste vseh imenovanih pokojnikov je mestni socialni urad v znamenje daril položil vence s trakovi v mestnih barvah. Mestno poglavarstvo se dobrotnikom revežev najlepše zahvaljuje. Počastite rajne z dobrimi deli!

—lj **Za mestno kuhinjo v cukrarni** je daroval 500 din g. Avgust Jenko, Gosposvetska c. 7., mesto cvetja svojemu planinskemu šmarnogorskemu tovarišu † Alojziju Vodniku, g. Karel Vokač v Ljubljani pa 200 din in neimenovani dobrotnik 1000 din. Dobrotnikom najbednejših se mestno poglavarstvo najlepše zahvaljuje.

—lj **Za vozni promet zaprto bo Grudnovo nabrežje** od Hrenove ulice do Šentjakobskega mosta od 24. t. m. dalje zaradi regulacijskih del.

u— **Narodna strokovna zveza v Ljubljani** sporoča svojemu članstvu in prijateljem, da je ustanovila svoj dramatični odsek, in vabimo vse tiste, ki imajo veselje do dramatike, da se prijavijo, in to v petek 27. januarja v prostorih tajništva NZS, kjer bo ob 20. prvi sestanek.

—lj **Ženski odsek »Soče«** opozarja vse udeležence zadnjih plesnih vaj, da se iste nadaljujejo prihodnjo sredo 25. t. m. v Trgovskem domu, točno ob 20. uri. Pridite vsi in pripeljite s seboj še druge plesnih vaj željne gospode in gospodične. Plesni mojster g. Jenko. Sokol Jazz. Izkaznice daje tajništvo »Soče«, Kralja Petra trg št. 8 od 10. do 12 predpoldne in od 16. do 18. popoldne.

u— **Pri Ljubljanski sadjarski in vrtnarski podružnici bo predaval v sredo dne 25. januarja t. l. g. Jože Kregar o tem, »Kako zalivamo rastlinam pozimi in poleti«.** Začetek točno ob 19. uri. Kemijska dvorana na I. drž. realni gimnaziji (realki), v Vegovi ulici. Vstop prost. Člani in gostje vabljeni!

—lj **Prirodoslovno društvo** bo imelo svoj redni letni občni zbor v ponedeljek dne 30. t. m. ob 18. uri v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi. Glasom društvenih pravil opozarjamo člane, da pošlje jo eventuelne predloge odboru vsaj 5 dni poprej. Vsi člani so najvljudneje vabljeni. Upravni odbor.

—lj **Pobijanje ropota in tresenja pri visokih zgradbah in strojnih napravah** je naslov predavanja ing. Wernerja Genesta iz Berlina, ki ga priredi drevi ob 20. uri Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana v svoji predavalnici v Kazini, Kongresni trg 1-II. Vstop prost vsem, ki se zanimajo za ta sodobni in pomembni problem.

u— **Sokolsko društvo Ljubljana IV vabi** vse članstvo in naraščaj, da se udeleži pogreba tragično preminilega brata Janeza Zupančiča, ki se bo vršil v sredo 25. t. m. ob 16. izpred glavnega kolodvora. Zbirališče pred kolodvorom v civilu z znakom. Zdravo! — Uprava.

—lj **Vlom v gostilno.** Oni dan ponoči je vdrl nekdo v gostilniške prostore Vinka Bavsa na Dolenjski cesti 5. V gostilni je tat odprl vse omare in slednjič res iztaknil nad 1000 din v bankovcih in drobižu; ukradel je še dva para rokavic, srebrno moško uro in nekaj cigaret. Vlomilec je izginil brez sledu.

—lj **Dve tatvini.** Iz kuhinje Marije Petkovšek v Rožni dolini je odnesel nekdo 120 din, ki jih je našel v miznici. — Pleskarskemu vajencu Ivanu Grumu pa je tat ukradel s kolesa, ki ga je pustil za hip pred hišo na Zrinjskega cesti 6, dinamo svetilko, vredno 250 din.

—lj **Kolesa kradejo.** Trgovskemu pomočniku Viktorju Črtancu je odpeljal tat črno pleskano kolo znamke »Diamant«, vredno 800 din s tov. št. 890016 in sicer z dvorišča hiše št. 55 v Ljubljanski ulici. Moško kolo znamke »Dürkopp« je bilo ukradeno izpred žurmanove gostilne, Ob Ljubljanici 21. Kolo je vredno 800 din ter je last tvrdke »Slovenija, transport«. Kolo iste znamke je bilo ukradeno tudi ključavničarskemu pomočniku Francu Baharju, zaposlenemu v Rebekovi delavnici na Cankarjevem nabrežju.

—lj **Gospod, ki je na včerajšnjem zborovanju gostilničarjev** v veliki dvorani kolodvorske restavracije pomotoma zamenjal boljši dežnik z bambusovo palico za slabšega, naj ga odda v upravi »Slovenskega naroda«, kjer dobi svojega.

Po nedolžnem obsojen na robijo

Ječa sama ni še nobeno zlo, pač pa je strašna zavest, da po nedolžnem trpiš

Novo mesto, 23 januarja

Na sejem v Krško je prišlo lani 18. marca veliko sejmarjev, pa tudi kupcev ni manjkalo za vsakovrstno blago, predvsem za živino, za katero je vladalo na sejmu precejšnje zanimanje. Razumljivo je, da take prilike, kjer se zbira kupčijski svet, izkoristijo v svoje namene razni sumljivi in zločinski tipi, ki skušajo pod to ali ono pretvezo priti z nepoštenimi sredstvi do gmotnih dobrin. S tem namenom se je udeležila sejma tisti dan v Krškem tudi znana tatinska družina Alojzija Šveca, doma iz vasi Prebukovja, občina Bednja, ki je štela ravno 13 članov. Ti ljudje so imeli sila dolge prste, s katerimi so znali spretno segati v tuje žepe in izmikati vse, kar jim je prišlo pod roke. Organizirani Švečevi družini, ki je obiskovala predvsem sejme v Sloveniji, dolgo niso mogli priti na sled in jo spraviti za zapahe. To se je posrečilo orožnikom šele lani poleti. Na sejmu 18. marca lani je prišel ob vso svojo gotovino v znesku 6.800 din Maks Požun. Mož je spretno tatvino kmalu opazil in prijavil orožnikom, ki so tatvine osumili in aretirali drogerista Roka Djumbreka iz Dolenje Bistre. Djumbrek je moral v zapore novomeškega okrožnega sodišča, pred katerim se je moral lani 10. maja zagovarjati po obtožbi, ki jo je proti njemu dvignilo drž. pravdništvo v Novem mestu.

Dasiravno se je obtoženec pred sodiščem branil na vse načine in zatrjeval svojo nedolžnost, sodišče na podlagi raznih okolnosti, ki so govorile proti obtožencu, ni moglo verjeti njegovi obrambi in ga je obsodilo na 4 leta robije in izgubo častnih pravic za dobo 5 let. Sodbo novomeškega okrožnega sodišča je potrdil tudi stol sedmorice v Zagrebu. Obsojeni Djumbrek je kazen nastopil lani 8. junija. Čez mesec dni pa je vložil pri okrožnem sodišču predlog za obnovo kazenskega postopanja, ki pa mu je bil z odlokom z dne 4. julija zavrnjen. Dne 2. decembra pa se je vršil pred novomeškim okrožnim sodiščem monstre proces proti Švečevi tatinski trinajstorici, ki je spravil na dan marsikaj. Za svoje grehe so ti ljudje skupno prejeli 20 let robije. Na razpravi, kjer so obtožence zagovarjali vsi novomeški odvetniki, je soobtoženka Julka Kegljevič priznala poleg drugih kaznivih dejanj tudi to da je ukradla lani 18. marca na sejmu v Krškem Maksu Požunu iz zadnjega hlačnega žepa denarnico s 6800 din, kateri znesek da je izročila poglavarju tatinske tolpe A. Švecu, ki je Kegljevičevi dal od plena na račun deleža 200 din.

Priznanje Kegljevičeve je zbudilo v sodni dvorani nemalo začudenje. Saj je ženska priznala veliko tatvino, za katero je bil pred istim sodiščem obsojen že Djumbrek in je zaradi tega presedeval robijo. Ko je nedolžni Djumbrek zvedel za priznanje Kegljevičeve je 7. decembra po svojem zagovorniku novomeškem odvetniku dr. Josipu Globevniku, ponovno predlagal obnovitev kazenskega postopanja. Ponovna razprava proti Djumbreku se je vršila v petek 20 t. m., na kateri je bil po nedolžnem obsojeni Djumbrek oproščen vsake krivde in kazni in takoj tudi izpuščen. Ko je mož vesel zapuščal po dolgih mesecih mračno poslopje sodišča, je dejal, da za obsojenca sama ječa še ne pomeni zla. Strašno pa je biti po nedolžnem obsojen. Edino ta pekoča zavest povzroča človeku neznosno trpljenje.

Iz Šoštanja

— **Društvo »Šola in dom«** na tukajšnji meščanski šoli že nekaj let sem tiho, a smotrno deluje. Stalni stiki učiteljstva s starši, podpiranje revnejših šolarjev in številne akcije za zboljšanje učnih uspehov — vse to je dokazalo potrebo društvenega obstoja in delovanja. Pred dnevi se je vršil občni zbor, na katerem je društvo položilo pred članstvom svoje račune. Vršili sta se tudi dve predavanji: učiteljica gdč. Strausova je govorila o domači vzgoji, učiteljica ga. Kirarjeva pa je imela referat »Laž in resnica pri mladini«. Za naslednje leto je bil izvoljen sledeči odbor društva »Šola in dom«: predsednik g. Miloš Pleteršek, podpredsednica ga. Marija Majerjeva, tajnica ga. Skorbecky blagajnica gdč. Strausova, odbornika g. Hribernik in Peucin Jožef.

— **V šaleški dolini konzum tobaka ni majhen.** V lanskem letu so na teritoriju tuk. oddelka finančne kontrole, ki obsega šoštanjski sodni okraj dali našli kadilci za tobak in tobačni papir nič manj ko din 2 milijona 347.522. V primeri s predlanskim je ta vsota narastla za din 29.461. Zanimive so številke posameznih mesecev. V januarju je znašal konzum tobaka in tobačnega papirja din 84.693 (leta 1937 din 182.400), v februarju din 172.157 (din 176 tisoč), v marcu din 183.585 (din 184.794), v aprilu din 181.014 (184.408), v maju 212 tisoč 936 (din 197.126), v juniju din 178.887 (din 175.378), v juliju din 223.397 (din 221.370), v avgustu din 199.653 (din 194 tisoč 775), v septembru 202.751 (din 208 tisoč 256), v oktobru din 216.363 (din 208 tisoč 996), v novembru din 188.732 (din 180.628), v decembru din 213.354 (din 201 tisoč 127). Konzum samega tobačnega papirja je znašal v teh mesecih din 35.225.

— **Kletarski tečaj.** V petek 20. t. m. je priredilo šoštanjsko združenje gostilničarjev kletarski tečaj, ki je bil lepo obiskan. Predavnja je imel kletarski nadzornik g. Vojska iz Maribora.

Snežne razmere

Poročilo Tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSS z dne 24. I. 1939

Kranjska gora 810 m: 0, sneži, 20 cm snega, južen;
Rateče-Planica 870 m: 0, sneži, 16 cm novega južnega snega, 20 cm podlage;
Planica-Slatna 950 m: 1, sneži, 20 cm novega južnega snega, 25 cm podlage;
Pokljuka 1300 m: 0, oblačno, 70 cm snega, južen;
Bohinj »Zlatorog« 530 m: 0, delno oblačno, 5 cm snega, južen;
Dom na Komni 1520 m: —3, drobno mede, 30 cm pršiča, 70 cm podlage;
Gorjuše 1000 m: —3, 10 cm južnega snega, 10 cm podlage;
Senjorjev dom 1522 m: —5, drobno mede, 50 cm pršiča, 10 cm podlage;
Peca 1654 m: drobno mede, 30 cm pršiča, 50 cm podlage;
Rimski vrelec 530 m: 0, oblačno, 13 cm snega, južen.

23 I. 1939

Mozirska planina 1444 m: —1, sneži, 60 cm snega, osrenjen;
Koča na Pesku 1382 m: —1, sneži, 45 cm snega, osrenjen.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda Din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

DEKLE
staro 25 let, vajeno kuhanja, šivanja, govori nemški, želi mesto kuharice pri manjši družini. Gre tudi za samostojno gospodinjo. Nastop 1. februarja. — Naslov: Karolina Kovačič, Makole. 251

POSEST

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

HIŠE, POSESTVA
trgovine, industrije, hotele, restavracije, gostilne, bufete, mlekarne itd. kupuje in prodaja hitro in solidno po vsej državi. Pojasnila dobite proti predplačilu 3.— din v znamkah: Central, Zagreb, Tomičeva 7. 253

STAVBENA PARCELA
na lepem kraju blizu postaje Šk. Loka, ugodno naprodaj. — Informacije: Suha št. 21 — p. Škofja Loka. 282

PARCELO
prodam za vrtnarijo, stanovanje in lokal. Aleksandrova c. št. 31, Pobrežje pri Mariboru. 265

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

POT DO SREČE
knjigo in ostale informacije dobite zastonj, ako se obrnete na poznanega psihografologa Karmaha, Žalec. 13.T

AKO PRODAJAŠ, KUPUJEŠ
OGLAŠUJ
V MALI OGLASNIK
„SLOV. NARODA"!
NAJCENEJŠI IZDATEK

MLEČNA RESTAVRACIJA
dobro idoča, zaradi bolezni naprodaj. — Vprašati in ponudbe poslati na »ALPA«, Zagreb, Frankopanska 5a. 286

ŠPORTNI VOZIČEK
zelo dobro ohranjen, ugodno prodam. Naslov v upravi »Sl. Naroda«. 343

VINO
prvovrstno bizeljsko, rdeče in belo proda ravnatelj Černelč Oskar, Celje, Cankarjeva 11. 252

VAGON BUKOVIH DRV
lepih, suhih, prima seno sladko, kozolec z 8 okni, ter razno gospodarsko orodje proda Sršen, Zagorje. 250

POMARANČE, FIGE, ROZINE
Cene nizke. »Veletrgovina južnega sadja«, Ljubljana, Tyrševa c. 48. 344

MEDARNA
Prva specijalna trgovina za med, Ljubljana, Židovska ul. 6, nudi prvovrsten sortirani cvetlični med lastnega pridelka in od najizkušenejših čebelarjev po najnižji ceni. Na debelo in na drobno. 12.T

CEPLJENO TRSJE
sadno drevje, divjake — nudi Žiher Franjo, Zamušani, Sveta Marjeta pri Moškanjcih. — Zahtevajte cenik! 267

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

KLIŠEJE
LNO
VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SVETINA NASIP 23

ZAHVALA

Vsem znancem in prijateljem, ki ste z nami sočustvovali ter spremili našo zlato in nepozabno mamo k večnemu počitku ter ji darovali toliko cvetja, najlepša hvala.

Še posebno se zahvaljujemo čč. duhovščini, zastopnikom kr. banske uprave, uradništvu finančne kontrole in pevskemu društvu »Sava« za v srce segajoče žalostinke.

Žalujoča rodbina
SKUBIC
in ostalo sorodstvo

Anarhisti pripomogli generalu Francu do zmage

Katalonija je držala roke križem, ko se je ostala republikanska Španija borila in izkrvavela — To se ji zdaj bridko maščuje

Barcelonsko pristanišče

Naglo prodiranje Francove vojske na katalonskih bojiščih je zadnje dni močno izpremenilo lice Barcelone, ki je pomenila glavna španska vrata v svet, industrijsko središče države, vizitka njenega bogastva in modernega napredka. Po lepih, širokih cestah, koder se je nekoč pomikal cvetlični korzo, korakajo zdaj na novo mobilizirane čete neizvežbane vojske, pošiljane na hitro roko na bojišče, poleg tega pa delovne čete delavcev, odpoklicanih iz tovarn in delavnic na nujna utrjevalna dela. Ženske, postarane in izmučene, so morale stopiti na njihovo mesto v delavnicah in tovarnah, kjer se proizvodnje ne smejo ustaviti. Barcelona, čeprav že skoraj tik za fronto, je glavno industrijsko središče, od koder prihajajo industrijski izdelki vseh vrst, kar jih potrebujejo za obrambo, v prvi vrsti pa vojni material, strelivo in vojne potrebščine, ki jih požira fronta.

Barcelona — cerkev sv. Družine

Mesto se pripravlja na obleganje

Vse prebivalstvo od 7. leta je bilo mobilizirano ter poslano bodisi na fronto ali pa mora opravljati pomožna dela. Na vogalih v Barceloni so se pojavili zadnje dni ogromni letaki: Borite se do zadnjega moža, do zadnjega naboja, za svobodo svojih src in življenj, za svobodo svojih otrok. Barcelona se očividno pripravlja na obleganje, na zadnjo obupno obrambo. Sledila bo primeru Madrida, ki mu je že davno tekmec, sovražen malone do zadnjega trenutka. Kako bi se bili dogodki razvili, če bi bila Barcelona, srce in glava Katalonije, posegla že v začetku v borbo s požrtvovalnostjo, kakor jo kaže proti koncu?

Francova revolucija 8. decembra 1936 je trajala v Barceloni komaj 12 ur. Barcelona je bila prvo mesto, ki je z ogromnim elanom strlo generalski upor. V prvih avgustovskih dneh leta 1936 in še nekaj časa potem, je zrl ves svetovni tabor demokracije napeto na Katalonijo. Svet je upal, da se bo tam ustvaril velik rezervoar republikanskih sil, ki bodo pomagale odbiti Francov naval. Barcelona je bila Kronstadt revolucije v Španiji. Iz nje so izhajali upori proti kraljevini, za ustoličenje republikanskega režima.

Obotavljanje se maščuje

Kmalu se je pa pokazalo, da je svet presojal vlogo Kataloncev v državljanski vojni povsem napačno. Katalonske čete so se borile v zadnjem četrtletju prvega leta državljanske vojne samo na dveh odsekih fronte, v Aragoniji in pri Huesci, vsega skupaj okrog 20.000 mož. V barcelonskih vojašnicah je bilo 150.000 izborno izvežbanih mož z najmodernejšim orožjem. Toda njihovo edino delo so bile vojaške parade, ki so se vršile dvakrat v tednu. Borila se je in krvavela Španija, Katalonija je pa čakala. Katalonski anarhisti so imeli 18 bombarderjev in 130 lovskih letal — za takratne čase v španski državljanski vojni zelo močno letalstvo, toda razen poskusnih poletov to letalstvo ni delalo nič. Več tucatov tankov ter težko in lahko poljsko topništvo je bilo osredotočeno v Barceloni in drugih katalonskih mestih, toda na bojišče ga niso poslali. Skoraj dve tretjini orožja, ki so ga z lovskih ladij iztovorili v Barceloni in Carthageni, sta ostali neizrabljeni v Kataloniji v času, ko bi se bil mogel z namenom vseh upor likvidirati, predno je prišla intervencija iz inozemstva.

Caballerova vlada in njen najsposobnejši član zunanji minister Alvares del Vayo sta si zaman prizadevala pripraviti katalonsko vlado in razne anarhistične organizacije do tega, da bi izpremenile svojo taktiko. Nač niso pomagale obupne prošnje za pomoč z madridske fronte, niti brzojavke iz ogrožene Malage. Katalonci so molčali ali pa odklanjali vse prošnje. Katalonija je vodila svojo politiko. Mirno je zbirala svoje rezerve, izdelovala strelivo in materijal vštevši armadne motorje za svojo armado, kakor da ji je usoda ostale Španije deveta briga.

Krivda nezrelih anarhistov

Ni pa bilo vedno tako. Katalonija je hotela poseči v državljansko vojno, toda v določenem trenutku, ki so nanj njegovi voditelji čakali. V Kataloniji je bila najmočnejša organizacija monarhistov. Organizaciji FAI in CNT, iberskih in katalonskih anarhistov, sta imeli 1. februarja 1937 blizu 3,000.000 članov. In ti dve organizaciji že davno nista bili zadovoljni z madridsko politiko niti z republikanskim režimom madridskega kova. Imeli sta svoje politične aspiracije. Kadar so se sestali anarhisti s socialisti ali celo s komunisti, se je pokazalo, da so politično najbolj nezreli in najbolj fantastični, zato pa najmanj disciplinirani.

Largo Caballero

V novembru 1936 so povzročile katalonske čete pod vplivom anarhistov republikanski stvari veliko škodo, ko so navzlic odporu republikancev pobile 200 ujetih Maročanov. Dotlej se je večkrat pripetilo, da so Maročani obrnili Francu hrbet in prebežali k republikancem. Od te strašne usmrtitve so pa nehali republikancem zaupati, čeprav je bil ta vse obsodbe vredni pojav osamljen. Usmrtitev 200 Maročanov je postal simbol krutosti republikancev in propagandno geslo proti republikancem med Mauri.

Iz pohlepa po oblasti izdali domovino

Najrazsodnejši predstavnik anarhističnega pokreta v obrambnih odborih je bilo Durutti. On edini bi bil morda znal disciplinirati anarhiste. Toda Durutti je v de-

General Franco

cembru 1936 padel in od takrat datirajo med anarhisti in drugimi branilci Madrida neprestani spori, ki so se končali s tem, da so se skoraj vsi katalonski anarhisti z madridske fronte umaknili in sicer z orožjem v rokah. Njihov odhod je pomenil tudi konec dovoza iz Katalonije. Novi poskusi zediniti in disciplinirati vse politične tabore v vladni Španiji proti Francu so se izjalovili. Barcelonski anarhisti so bili prepričani, da je Caballerov poskus ustanoviti enotno vojaško poveljstvo blaznost in niso hoteli sodelovati z vladno armado. Namesto zedinjenja so se potegovali v kritičnih trenutkih za večjo neodvisnost celo z upori, da je morala vlada pošiljati s fronte vojaštvo, da jih je zatrla. Bili so prepričani, da se bo vladna fronta pred Madridom in na jugu nekega dne sesula, toda dotlej da bo oslabljena in izčrpana tudi Francova armada. In na ta trenutek so čakali. Njihova 200.000 mož broječa armada naj bi potem z nepričakovanim udarcem strla Franca, rešila z lastnimi močmi Španijo pred fašizmom in dobila tako pravico do vlade. Iz poraza Kastilije naj bi se porodila moč in vlada Kataloncev v Španiji.

Anarhisti — najboljši Francovi zavezniki

Dogodki so se pa razvijali drugače. Vladni obrambni aparat se ni obrabljal tako hitro, kakor so mislili Katalonci, toda Francova moč je narasla in njegova zadeva je postala zadeva prestiža velesile, ki mu je bila priskočila na pomoč. Ko se je slednjič centralna španska vlada, ki je bila zapustila Madrid in Valencijo, ker sta bili ti dve mesti preveč izpostavljeni napadom, preselila v Barcelono, je zatrla upore in prisilila Katalonce podrediti se njenemu vodstvu. Toda tedaj je bilo že tudi za nastop katalonskih rezerv prepozno, čeprav je bližina fronte in neposredna nevarnost za Katalonijo pomagala mobilizirati vse njene obrambne sile. Računi anarhistov so se izkazali napačni tudi glede učinkovitosti, da o humanosti in solidarnosti niti ne govorimo. V španski tragediji ni igralo važne vloge samo posredovanje tujih moči, temveč tudi in morda v prvi vrsti razcepljenost republikanskega tabora v času, ko je divjala v Španiji res še državljanska vojna. Trma španskih in katalonskih anarhistov je bila Francu močnejši zaveznik od njegovih inozemskih prijateljev. Koncem koncev je ona privedla njegove vojake pred Barcelono.

»Erika« na jeseniškem sokolskem odru

Ta opereta se je Jeseničanom tako priljubila, da so jo morali vprizoriti že štirikrat

Jesenice, 23. januarja

Sokolski gledališki odsek je za Silvestrovo naštudiral »Eriko«, katere probojen uspeh je zahteval že štiri reprize. Pri tem je hvale vredna požrtvovalnost celokupnega ansambla, kajti vsi sodelujoči so žrtvovali mnogo svojega prostega časa, da je bilo možno po daljšem presledku zopet uprizoriti opereto.

Zasedba glavnih vlog je bila srečno izbrana. Predvsem je Erika, katero je kreirala sestra Berta Razingerjeva, briljirala s svojim finim, nežnim nastopom in z lepim, v višinah zelo probojnim glasom. Njen partner Ivo, brat Lovro Humer, je zadovoljivo izpeljal svojo igralsko in pevsko nelahko vlogo do konca. Kapitana Lesiča je elegantno podal brat Fran Klavora, katerega predvsem odlikuje zelo prijeten, baritonsko barvan glas. V igri je bil nenadkriljiv, v petju in glasbi je publiko prijetno iznenadil. Obenem ga je treba pohvalno omeniti kot režiserja, čigar vlogo je odlično rešil. Z veseljem pozdravljamo rutinirano igralko sestro Tatjano Gostiševo, ki se je po enoletnem presledku zopet pokazala na jeseniškem sokolskem odru. Nastopila je v vlogi stare, histerične device Anet, katero je podala mojstrsko dovršeno. Njena temperamentna igra je vžigala salve smeha med občinstvom. Njen partner Avanti, brat Ciril Pogačnik, ki je že priznan odličen komik, je z Anet podal groteskno dvojico, katera je tudi v plesu in petju žela viharne aplavze. Drugi komičen par sta bila sluga Pajo in kuharica Marička (brat Grega Vister in sestra Mihelca Petričeva). Svoji jako hvaležni vlogi sta rešila izvrstno in je treba pri Paju omeniti njegovo živahno mimiko in gestikulacijo, njegovo okretnost in komičnost v igri in plesih. Prav tako je Marička s svojim temperamentom in energičnim nastopom podala kuharico prav dobro in je občinstvo imenitno zabavala. Sobarico Mary je igrala Alma Jeranova, katera je pogumno debutirala in dokazala svoje pevske in igralske zmožnosti. Z njo je sokolski oder pridobil novo, nadebudno moč. V vlogi Amerikanca Harlanda je nastopil z umirjeno eleganco brat Pavel Merlak. V ostalih vlogah sta sodelovali še sestri Kati Čopova in Mici Robičeva ter brata Koren in Potrato. Zbor in balet sta ustrezala. Omeniti je treba še okusno izbrane toalete solistov.

Orkester je z veščo in sigurno roko vodil dirigent brat Nande Žmitek.

Dvorana je bila vsakokrat nabito polna. Želeli bi, da bi sokolski gledališki odsek, ki poseduje cel kader odličnih moči, nadaljeval z uspešni mdelom in nudil željnemu občinstvu kmalu zopet novo opereto.

Nenadna smrt mladega brezdomca

Brez staršev in brez pravega zaslužka je omagal pod težo življenja in zadela ga je kap

Sv. Križ nad Litijo, 23. januarja

Proti koncu lanskega leta je prišel v občino Dole še niti 30 let stari, pa že močno zgarani in slabo oblečeni Gregor Zalokar. Med hribovskimi kmeti je prosil hrane. Ljudje so mu radi dali iz usmiljenja kos kruha in kar je ostalo v skledi. Tudi skromno ležišče je našel povsod, kjer je potrkal na duri, saj je naš kmet dobrosrčen in rad postreže bližnjemu v stiski. Gregor je prijel tu pa tam tudi za delo in tako je prišel tudi k posestniku Dolinšku Pri Dolinšku zdaj v zimskem času ravno pripravljajo drva in tako je stopil Gregor med gozdne delavce. Vso oskrbo je dobil v hiši.

Gregor je pripovedoval Dolinškovim o svoji žalostni usodi. Doma je bil z Dolenjskega pri Beli Cerkvi, ker pa je bil brez staršev, je hodil od vasi do vasi in iskal dela. Zaradi nestalnega dela si tudi ni mogel prihraniti za toplo zimsko obleko. Na Dole je prišel prav tedaj, ko je divjal po Sloveniji val mraza. Gregor pa ni imel na sebi drugega kakor razcapano tenko obleko.

Na mladeniču so opazili, da je zaradi pomanjkanja strašno zgaran. Da pa ga bo tako hitro pobralo, ni nihče mislil. Zadnje dni prejšnjega tedna je odšel Gregor okrog devetih zvečer kakor običajno v hlev, kjer je stalno prenočeval. Naslednje jutro je stopil gospodar zarana v hlev, a Gregor še ni bil vstal. Dolinšek je menil, da hoče fant morda malo poležati, zato ga niti ni budil. Okrog sedmih pa so se odpravljali domači v gozd, zato je stopil gospodar do Gregorjevega ležišča in glasno poklical fanta: »Hej, Gregor, vstani!«

Fant pa se ni premaknil. Gospodar je stopil bliže in je ugotovil, da je Zalokar že oblečen; imel je čevlje na nogah in tudi klobuk na glavi. Ker pa se ni odzval njegovemu klicu, ga je prijel za rame in za roko, pa je opazil, da je fant mrzel. Bil je mrtev...

Nato so pritekli v hlev domači in sosedje in so ugotovili, da je moral Gregor že prejšnji večer umreti. Bržkone ga je zadela kap. Umrl je v trenutku, ko je stopil k ležišču, da bi legel k počitku.

O njegovi nenadni smrti so obvestili orožnike. K Dolinškovim je prišla orožniška patrulja, ki je ugotovila, da je vse res tako, kakor so izpovedali domači. Na fantu niso našli nobenega znaka nasilne smrti.

Nesrečno žrtev pomanjkanja in garanja so pokopali na pokopališču v Svibnem v Sopoti. Kakor so ugotovili po njegovi delavski knjižici, ki jo je kot edino last imel pri sebi, je bil Zalokar rojen v Šmarjeti pri Beli Cerkvi in je bil star 27 let.

Sina zastrupil iz sočutja

Strastna javna razprava o tem, ali je z vidika človekoljubja dovoljeno prikrajšati z usmrtitvijo trpljenje neozdravljivo bolnega in silne muke trpečega človeka, je zopet oživela v Zedinjenih državah. Pobudo za to je dala tragedija v rodbini tovarnarja konfekcije v New Yorku Lewisa Greenfielda. Greenfield je prišel zgodaj zjutraj na policijsko stražnico in zahteval, naj ga aretirajo, češ da je ponoči ubil svojega sina. Pravil je, da ni mogel več gledati kako trpi. Policija je ugotovila, da je bil mladi Greenfield ponoči zastrupljen s kloroformom.

Mladi Greenfield je bil že od rojstva božjasten. Zadnje čase je dobival zelo pogosto napade, razen tega ga je pa mučil hud glavobol. Starši so storili vse mogoče da bi mu olajšali trpljenje, toda zdravniki specialisti so trdili, da mu ni pomoči. Nasprotno pa so izjavili, da se lahko zgodi, da bo nesrečni mladenič trpel še dolga leta. Ob zadnjem hudem napadu je oče sklenil storiti to, kar so zdravniki odklonili. Zastrupil je lastnega sina, zjutraj je pa odšel na policijo in povedal kaj je storil. V Angliji in v Ameriki imajo že več let pokret, za katerega so se zavzemali tudi znani zdravniki, da bi s posebnim zakonom dovolili zdravnikom brez bolečin usmrtiti neozdravljivo bolnega bolnika, ker je v nadlego sebi in okolici in ki bi tudi sam raje umrl, kakor pa trpel. Če bo Greenfield sojen zaradi umora kakor zahteva zakon, se bodo zavzeli zanj voditelji tega pokreta, ki mu že zdaj ponujajo najboljše zagovornike.

Nevidno steklo

Iz dveh laboratorijev, delujočih neodvisno, je prišla istega dne vest o izredno važnem odkritju. Gre za nevidno steklo, ki ne odbija in skoraj sploh ne absorbira svetlobnih žarkov. Naše navadno brezbarvno steklo, jih absorbira precej. Šele nedavno je bilo odkrito steklo, ki propušča vsaj večinoma tudi ultravijoletne žarke. Toda to steklo je še zelo drago, ono pa tudi absorbira ali odbija mnogo žarkov, iz katerih je sestavljena brezbarvna svetloba.

V Chenectady v Zedinjenih državah je dr. Catharine Blodgettova na nedavnem sestanku sotrudnikov znanstvenega zavoda poročala, da je odkrila preparat, ki odstranjuje pri steklu svetlobno odražanje. Steklo postane s tem nevidno, ker vidimo samo to, od česar se odbijajo svetlobni žarki, naše oko. Istega dne sta sporočila dr. Francis Turner in dr. Rawley Cartwright, delujoča v tehničnem zavodu v Massachussets v ameriškem društvu za fiziko, da se jima je posrečilo odstraniti pri steklu odražanje svetlobe s tenko mreno, s katero prevlečeta steklo. O mreni sta povedala, da sta jo pripravila iz natrija, kalcija, fluora in drugih kemikalij, raztopljenih v lončku. Iz raztopine se da napraviti komaj tisočinko milimetra debela mrena. S tem se baje odstrani optična napaka stekla — odražanje svetlobnih žarkov. Zaenkrat se pa da ta mrenica uporabiti samo za optične aparate. Do uporabe na oknih bo še dolga pot.

Odkritje ameriških učenjakov temelji na Langmuirovem dognanju, da se recimo razkroji, da nastane tenka plast molekulov v obliki mrenice, debele komaj tako, kakor en sam molekul. Nekaj podobnega je mrenica, s katero sta prevlekla ameriška učenjaka steklo. Če so uspehi res taki, kakor pravijo učenjaki, bo novo odkritje zelo izpopolnilo vse optične naprave od navadnih naočnikov do najfinejših fotografskih in astronomskih aparatov.

Darujte za »Zvončkov« sklad

Nicholas Silver: 6

Hiša groze

roman

Na Lucasovem čelu so se prikazale potne srage, vendar je pa še ugovarjal:

— Upoštevati moraš, da je bil pijan.

— Kaj za to, — je odgovoril advokat. — Nekateri ljudje govore o whiskyju, kakor da bi mogel njegov vonj izpodnesti močnemu človeku noge. Ti pa veš mnogo bolje od mene, koliko steklenic whiskyja bi bilo treba, da bi se kapitan napil. Kapitan Arthur Allen Lucas je popival vse svoje življenje, toda nikoli ni bil pijan. Spadal je med tiste ljudi, ki jim alkohol ne more do živega. Nikoli ni bil tako pijan, da bi ne vedel, kaj dela.

— Da, to je res, — je pritrdil Guy. — Toda kakšna je tvoja teorija? — Da je nekdo skočil za njim in ga vrgel čez ograjo?

— Ne, mislim, da ne. Vem, da mu je bilo šestdeset let. Toda bil je še tako krepak kakor tridesetleten mož. Ne morem si misliti, da bi ga moglo kaj presenetiti. Če bi bil kdo skočil za njim in bi ga bil hotel vreči čez ograjo, mislim, da bi bil slabo odrezal. Če bi bil sploh kdo padel, bi bila padla oba ali pa, kar je še verjetneje, kapitan bi bil vrgel napadalca čez ograjo.

— Da, kapitan je bil orjak. Čudno je, da nihče na vse to ni pomislil, Cable. Toda če ni padel čez ograjo in če ga ni nihče vrgel, kaj se je torej zgodilo?

— Lahko se je udrl skozi pod. Kdo ve?

— Skozi pod? — je ponovil Lucas.

— Vem, da se sliši to čudno, toda okrog umorov se pleto čudovite reči. Ne trdim z gotovostjo, da se je udrl skozi pod. Zagotavljam te pa, da si bom jutri zjutraj ogledal njegov mostiček z drobnogledom.

— Mislim... je začel Guy Lucas.

Ni pa izgovoril svoje misli do konca. Oba sta zadržala sapo in strah jima je pogledal iz oči. Daleč v hiši nad njima je namreč nekdo zateglo in bolestno kriknil, potem je pa zavladala grobna tišina. Tudi vihar se je polegel.

IV.

— To je bila ženska, ženski krik, — je zašepetal John Cable in v duhu se je vprašal, da-li bo imel dovolj poguma, da ji priskoči na pomoč.

Guy Lucas je šel takoj z dobrim zgledom naprej. Skočil je k vratom in potegnil iz žepa samokres, ki ga je bil prvotno zatajil. Odprl je vrata in planil v vežo.

Advokat je odhitel za njim bodisi zato, da bi mu pomagal, ali pa iz strahu, da bi ne ostal sam. Guy Lucas si je svetil z električno svetilko zdaj levo zdaj desno. Odhitel je po stopnicah in dalje po hodniku v prvo nadstropje. Cable mu je bil ves čas za petami. Kar se je ustavil in pokleknil na tla.

Držeč v eni roki svetilko, v drugi pa samokres, je opazil John Cable na tleh ležečo žensko z obrazom navzdol. Njen mokri plašč se je v stožcu električne svetlobe lesketal. Izpod klobuka se ji je bil izmuznil šop zlatih kodrov. Roke je imela razprostrte. Guy Lucas jo je rahlo obrnil vznak in oba sta se zagledala v dražestni obraz Else Macdonaldove.

Cable se je je dobro spominjal. Videl jo je nekoč v vasi, ko se je peljala v velikem avtomobilu. Njena fotografija se je večkrat pojavila v novinah pod to ali ono beležko, kajti njen obraz je bil vedno novost. Bila je hči bivše gospodinje kapitana Lucasa. Govorilo se je, da se je kapitan do ušes zaljubil v njo, ko se je malo pred njegovo tragično smrtjo pojavila v hiši. Zaljubljen je bil prvič v svojem življenju, kajti dotlej je vse ženske zaničeval. Vse to so bile pa le prazne čenče in John Cable idealist si je v duhu zatrjeval, da bi Lucasovi milijoni nikoli ne bili mogli pripraviti tega krasnega bitja tako daleč, da bi se bilo omožilo s starim kapitanom.

Vse to mu je šinilo v glavo v prvih trenutkih. Potem je pa pokleknil k Lucasu.

— Živa je! Mislim, da ni ranjena, — je dejal Lucas. — Hvala bogu!

Dvignil ja je v naročje. Njeno telo je ležalo onemoglo, glava ji je visela nazaj. Ko jo je nesel po stopnicah doli, bi bil človek mislil, da je mrtva.

Prispela sta do knjižnice in Lucas je položil onesveščeno ženo v široki naslanjač pred kaminom, kjer je tako rad sedel kapitan Lucas. In v motni svetlobi sta opazila, da z njenega obraza izginja mrtvaška bledica. Njene ustnice so postajale rdeče in ko je kmalu potem odprla oči, ji je zažarel obraz kakor nebo ob jutranji zarji v tropičnih krajih.

Življenje in lepota

John Cable je znova globoko dihnil. Ves čas ni mogel odvrniti pogleda od nje. S posebnim občutkom radosti je opazoval vse malenkosti. Ko je dvignila k njemu modre oči, je onemel od groze. Odtrgal je svoj pogled od njenega obraza in ga uprl na nežno ročico, počivajočo v naročju.

Dekle, ki se je bilo ta čas povsem zavedlo, se je naglo ozrlo v Lucasa in Johna Cabla. Potem se je pa prijela z obema rokama za grlo in zastokala.

— Ali je umrl? Ali ste ga našli mrtvega?

— Koga? — je vprašal Lucas.

Poskušal ji je odtrgati roke od grla, toda dekle ga je potisnilo od sebe.

— Ne približujta se mi, — je dejala, — vajina obraza se izpreminjata v njegov obraz. Oj, bože moj, nikoli ne bom pozabila, kar sem videla! Nikoli, nikoli!

— Kaj je pa bilo? — je vprašal Guy Lucas. — Kaj se je zgodilo?

Videla sta, da se dekle premaguje in na njenem obrazu se je pojavil izraz odločnosti.

Urajuje Josip Zupančič — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeran — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof — Vsi v Ljubljani